

زره و ضد زره در جنگ دوم لبنان

سعید خاوری نژاد

انتشارات دولتمرد

رشت، ۱۳۹۹

سرشناسه	: خاوری‌نژاد، سعید، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: زره و ضد زره در جنگ دوم لبنان/گردآوری و ترجمه سعید خاوری‌نژاد؛ ویراستار مریم پورصبائی.
مشخصات نشر	: رشت: انتشارات دولتمرد، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ص: مصور؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: 978-622-96280-2-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: لبنان -- تاریخ -- جنگ با اسرائیل، ۲۰۰۶م.
موضوع	: Lebanon War, 2006
موضوع	: حزب الله (لبنان)
موضوع	: Hizballah (Lebanon)
رده بندی کنگره	: DS۸۷/۶۵
رده بندی دیویی	: ۹۵۶/۹۲۰۴۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۸۲۲۹۷

زره و ضد زره در جنگ دوم لبنان

گردآوری و ترجمه: سعید خاوری نژاد

ویراستار: مریم پورصبائی

ناشر: دولتمرد

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۲۸۰-۲-۷

تلفن: ۰۱۳-۳۳۵۸۴۶۴۵

همراه: ۰۹۱۱۲۴۸۵۹۶۷

وبسایت: www.dolatomardpub.ir

پست الکترونیک: info@dolatomardpub.ir

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۳	مقدمه
۶	پیشینه مطالعاتی.....
۱۱	ارجاعات.....
۱۵	تاریخچه منازعات اسرائیل و لبنان
۲۲	ارجاعات.....
۲۳	توان تسلیحاتی حزب الله
۲۳	تسلیحات موشکی.....
۲۶	موشک های ضد زره.....
۲۷	کورنت-E.....
۳۲	متیس-M.....
۳۶	فاگوت.....
۴۲	کنکورس.....
۴۶	مالیوتکا.....
۵۳	تاو.....
۵۸	میلان.....
۶۲	آر پی جی ها.....
۶۳	آر پی جی -۷.....
۶۴	آر پی جی -۲۹.....
۸۶	ارجاعات.....

نبرد ضد زره حزب الله

۹۱

۹۱ راهبرد و تاکتیک های حزب الله

۱۰۰ تلفات و خسارات واحدهای زرهی اسرائیل

۱۰۷ ارزیابی عملکرد ارتش و واحدهای زرهی اسرائیل

۱۱۸ نقد عملکرد تانک مرکاوا

۱۲۶ ارجاعات

پیشگفتار

این اثر که در اصل اندکی پس از وقوع جنگ دوم لبنان نوشته شد و اکنون با فاصله ای بیش از یک دهه منتشر می شود، بر روی نبرد دوم لبنان در تابستان ۲۰۰۶ میان حزب الله لبنان و ارتش اسرائیل تمرکز دارد و آن را با محوریت نبرد موشکی ضد زره بررسی می کند. اهمیت این بحث از آن جا تبیین می شود که این نبرد اولین صحنه آزمایش عملکرد سه نسل جدید تانک پس از ۲۴ سال بود و به دلیل آن که همچنان ادعاهای فراوانی درباره ماهیت نبرد و عملکرد تانک ها وجود دارد، سعی شد با تقسیم بندی و چیدمان دقیق بخش های موجود در این اثر به ارائه اطلاعات و تحلیل لازم جهت آگاهی از آن چه که رخ داد پرداخته شود.

در مقدمه با ارائه گاهشماري از منازعات اسرائیل و لبنان، فضای اولیه برای ورود طراحی شده و در ادامه با بررسی توان موشکی و انواع تسلیحات موجود در زرادخانه حزب الله سعی در مطلع نمودن مخاطب نسبت به توان واقعی ضد زره این سازمان می شود که به منظور درک بهتر مآوقع، حائز اهمیت است. در ادامه، شیوه نبرد ضد زره حزب الله با واحدهای زرهی اسرائیلی ارزیابی می شود و ضمن بررسی نتایج آن در قالب مرور تلفات و خسارات وارده بر ارتش اسرائیل، عملکرد واحدهای زرهی ارتش و تانک های مرکاوا در میدان نبرد از زوایای مختلف مورد بررسی قرار می گیرد.

سعید خاوری نژاد

بهار ۱۳۹۹

مقدمه

هدف از نگارش این اثر بررسی جنگ دوم لبنان^۱ از منظر نظامی و راهبردی نیست و نویسنده بر آن است به بررسی نبرد ضد زره حزب الله و عملکرد تانک های مرکاوی^۲ اسرائیلی در خلال نبرد بپردازد. لذا باید این نکته را به خاطر سپرد که عمق رسیدگی به مسائل مطرح شده تا جایی خواهد بود که به دو موضوع تانک مرکاوا و تهدیدهای پیش روی آن از جمله تسلیحات ضد زره حزب الله و همچنین شیوه و راهبرد نبردهای چریک های حزب الله در انجام حملات موشکی مربوط باشد.

منازعه ژوئیه ۲۰۰۶ اگرچه به دلیل ماهیت چریکی حزب الله لبنان در مقایسه با سایر نبردهای اسرائیل و اعراب از گستردگی و خصوصیات یک جنگ تمام عیار برخوردار نبود، اما می توان گفت ارزش بررسی و تحلیل نظامی را دارا بوده و گذشته از امور نظامی، می توان جریانات رخ داده در طول جنگ و پس از آن و همچنین آثار راهبردی نبرد را به طور مهیجی مورد واکاوی قرار داد.

مهم ترین سولاتی که در ارتباط با جنگ دوم لبنان مطرح می شود شامل پرسش هایی از این قبیل است که آیا جنگ نتیجه و در واقع، واکنشی به ربودن دو سرباز اسرائیلی بود یا این که برای آن برنامه ریزی قبلی شده و قرار بود در زمانی مناسب و با توجیهی قابل قبول به اجرا درآید؟ عده ای می گویند جنگ حتمی بود و اسرائیل برای سپتامبر ۲۰۰۶ قصد حمله به مواضع حزب الله لبنان را داشت و شواهد نشان می داد که خود را از ۲۰۰۴ برای انجام این اقدام آماده می کرد و تمرین نظامی اسرائیل در ماه های منتهی به جنگ و همچنین اظهارات اطمینان بخش رئیس جمهور وقت ایالات متحده به نخست وزیر اسرائیل

1. Second Lebanon War
2. Merkava

در ۲۳ مه ۲۰۰۶ مبنی بر حمایت کامل از آن‌ها برای حمله به حزب الله نشان دهنده وجود برنامه ریزی قبلی برای جنگ بود و در واقع اقدام حزب الله حرکتی پیشدستانه برای جلوگیری از رسیدن ارتش اسرائیل به آمادگی کامل بود.

همچنین بارها پرسش شد که آیا محاسبات حزب الله برای ربودن سربازها درست از آب درآمده بود یا این که با استناد به مصاحبه دبیر کل آن پس از پایان جنگ مبنی بر عدم تمایل وی به اجرای عملیات در صورت اشراف قبلی بر عواقب آن، به یک اشتباه تبدیل شده بود؟ یا مهم تر این که آیا می توان اعلام کرد جنگ برنده ای داشت یا چنان که طرفین، پس از پایان نبرد به سرعت خود را برنده اعلام کردند باید گفت هر یک قادر به کسب دستاوردها و همچنین شکست هایی خواه از نظر نظامی و خواه راهبردی شدند؟ به نظر می رسد این گزینه با توجه به دستاوردها و ناکامی های طرفین بسیار منطقی تر از سایر تحلیل های مطرح شده باشد.

چه معیار و اسلوبی برای تعیین برد و باخت در درگیری میان ارتشی متعارف و گروهی چریکی^۱ وجود دارد و چگونه باید واقعیات و حوادث جنگ دوم لبنان را با آن تطبیق داد؟ از سویی اعلام شد که هدف اصلی حزب الله نه حفظ زمین و دفاع از خاک بلکه وارد کردن تعداد هر چه بیشتر تلفات جانی بر قوای اسرائیلی و تحت فشار قرار دادن دولت در پیشگاه افکار عمومی آن بود. از سوی دیگر وزیر خارجه اسرائیل بیان کرد که هدف اسرائیل از اجرای عملیات در خاک لبنان نابودی کامل حزب الله بود. در حالی که این امر برای همه روشن بود که نابودی گروهی چریکی، آن هم در خاک کشور همسایه امر ساده ای نبود.

در واقع باید گفت که اهدافی که به طرفین درگیری نسبت داده می شود تا حدی مبهم و غیر شفاف می نمود و این امر در ارتباط با طرف اسرائیلی بیشتر خود را نشان می داد. از آن جایی که بنا به اعلام بسیاری از منابع در میان ارتش اسرائیل، قصد حمله به لبنان احساس نمی شد و فرماندهی این نیروها در این زمینه چه پیش از نبرد و چه در زمان وقوع آن، برنامه و از آن مهم تر هدف مشخصی نداشت، انتظار عملکرد انتقاد برانگیز ارتش

در این نبرد و همچنین عدم به جا گذاشتن تصویری همانند اسرائیل دهه های گذشته در برابر ارتش های عربی نمی توانست آن چنان هم دور از واقعیت بوده باشد و همان طور که شاهد بودیم این چنین نیز شد و بازداردگی^۱ اسرائیل به طور قابل توجهی مخدوش گردید.

نویسنده پس از بررسی و مطالعه بخش اعظم منابعی که در ادامه معرفی خواهند شد مایل به اعلام این مطلب است که به نظر می رسد جنگ دوم لبنان نتیجه عکس العمل شتابزده ارتش اسرائیل به اقدام محاسبه نشده چریک های حزب الله بود که عواقب آن پیش بینی نشده بود و به دلیل عدم آمادگی کامل طرف اسرائیلی و همچنین مقاومت قابل توجه طرف لبنانی و استفاده از تمام ابزارهای فشار علیه اسرائیلی ها به جنگی فرسایشی بدل شد که مانع از رسیدن طرف اسرائیلی به اهداف غیر واقعی از پیش تعیین شده خود گردید.

جنگ دوم لبنان صرف نظر از ماهیت خود یک بار دیگر قادر به جلب توجه جهانی نسبت به مسائل خاورمیانه شد، اما علی رغم تمام آثاری که برای اسرائیل و لبنان و همچنین برای سایر کشورهای منطقه در پی داشت، سهم عمده ای از آثار مکتوب نویسندگان و صاحب نظران را به خود اختصاص نداد. بیشتر آثاری که در این زمینه در دسترس مخاطبان قرار گرفت شامل برنامه های تلویزیونی از جمله مصاحبه ها، مناظره ها، تحلیل های خبری و برنامه های مستندی بود که در ادامه با تعدادی کتاب و چندین مقاله ارائه شده در پایگاه های اینترنتی مراکز مطالعاتی مختلف تکمیل شد که از قرار معلوم اکثر آن ها نیز به طرف اسرائیلی و آمریکایی متعلق بود.

نویسنده در انتها مایل به اعلام این مطلب است که در منابع اسرائیلی همواره شاهد وجود تیغ بران زبان انتقادی نویسندگان در قبال عملکرد ارتش و حکومت خود بوده و پاسخ اسرائیل به این انتقادات نیز چیزی جز جایگزینی فرماندهان نظامی و مقامات سیاسی مسئول در قبال نتایج انتقاد برانگیز جنگ و عملکرد پرمسأله ارتش نبود که در نوع خود، در قیاس با بسیاری دیگر، قابل توجه است.

پیشینه مطالعاتی

آثار مکتوبی که تا چند سال بعد از جنگ دوم لبنان درباره آن منتشر شد را می توان به دو دسته کتاب و مقاله تقسیم کرد که هر یک به فراخور تفکر، موضع و هدف نویسنده خود به بررسی و تحلیل جوانب مختلف نبرد اعم از نظامی، سیاسی، راهبردی، انسانی، اقتصادی و موارد دیگر پرداخته اند. بیشتر مطالب موجود را می توان در میان مراکز مطالعاتی واقع در اسرائیل و همچنین ایالات متحده یافت که با دیدگاهی همواره انتقادی به ارزیابی عملکرد طرفین و اعلام نظر درباره نتایج و آثار نبرد پرداختند و در بسیاری مواقع دست به گمانه زنی درباره آثار راهبردی جنگ در خاورمیانه زدند.

کتاب هایی که در این زمینه به نگارش درآمدند در مقایسه با مقاله های انتشار یافته کمتر بود و باید این نکته را نیز به خاطر داشت که به طور معمول، روند ارائه آثار مکتوب امری تدریجی بوده و تنها با گذر زمان و پایان بسیاری از پروژه های مطالعاتی و تحقیقاتی و به ثمر نشستن تلاش های نویسندگان آن ها در قالب مجموعه های مدون، به تعداد آثار ارائه شده در زمینه جنگ دوم لبنان و مسائل مربوط به آن افزوده می شود. در ادامه، تعدادی از کتاب های به نگارش درآمده در این زمینه معرفی می شود.

یکی از آثاری که در این زمینه انتشار یافت، «جنگ سی و سه روزه: جنگ اسرائیل با حزب الله در جنوب لبنان و عواقب آن» نام داشت که توسط گیلبرت آچکار و میشل وارشاوسکی در ۲۰۰۷ منتشر شد (Achcar & Warschawski, 2007). در این اثر به بررسی دلایل و عواقب جنگ اخیر در خاورمیانه و جایگاه حزب الله در لبنان و ارتباط آن با سایر شیعیان لبنان و سایر گروه های سیاسی پرداخته شد و علاوه بر آن نقش منطقه ای حماس، ایران، سوریه، ایالات متحده و کشورهای اروپایی نیز مورد ارزیابی قرار گرفت. همچنین در ادامه نتایج و آثار جنگ در داخل کشورهای لبنان و اسرائیل بررسی شد و اعلام گردید که لبنان در حکم ویتنام اسرائیل بود و حوادث اخیر برای اسرائیلی ها مانند زلزله ای بود و از زمان جنگ یوم کیپور در ۱۹۷۳ تا زمان حاضر تکرار نشده بود.

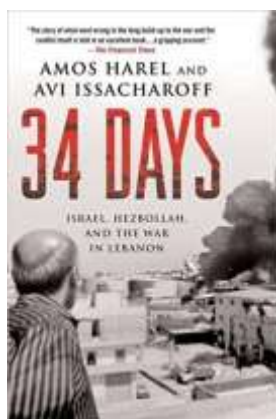
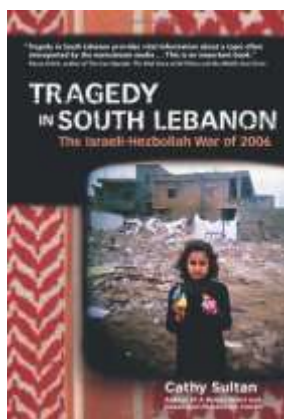
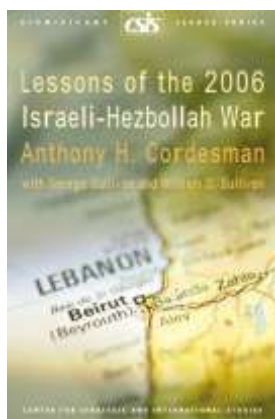
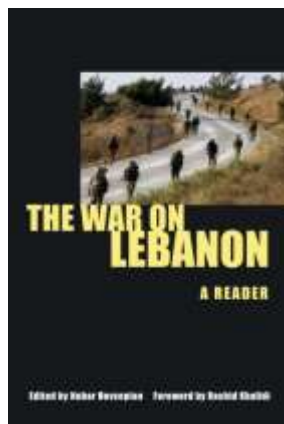
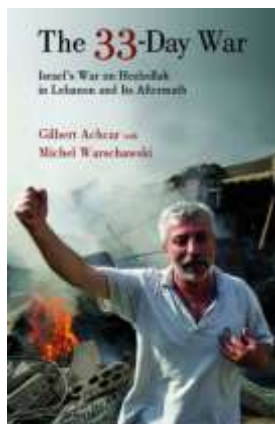
«مجموعه مقالات جنگ بر سر لبنان» کتاب دیگری در زمینه جنگ دوم لبنان است که توسط نوبر هووسپیان در ۲۰۰۷ منتشر شد و در دسترس خوانندگان و علاقه مندان به این حوزه مطالعاتی قرار گرفت (Hovsepian, 2007).

همچنین اثری به نام «زندگی روزمره جنگ: چگونه شمال اسرائیل در طول جنگ دوم لبنان مقاومت کرد» از بت شوئنفلد در ۲۰۰۷ منتشر شد که در آن به مسائل زندگی روزمره اجتماعات ساکن در مناطق مرزی شمالی اسرائیل در دوران جنگ پرداخته شد (Schoenfeld, 2007).

همچنین می توان به «درس های جنگ ۲۰۰۶ اسرائیل - حزب الله» اثر نویسنده و تحلیلگر معروف آمریکایی آنتونی کوردزمن به همراه جورج سالیوان و ویلیام سالیوان اشاره کرد که در ۲۰۰۷ توسط مرکز مطالعات راهبردی و بین المللی^۱ انتشار یافت و در دسترس عموم قرار گرفت (Cordesman, Sullivan & Sullivan, 2007).

«تراژدی در جنوب لبنان: جنگ ۲۰۰۶ اسرائیل - حزب الله» اثری از کتی سلطان در ۲۰۰۸ منتشر شد و نویسنده در این کتاب با دیدگاهی انتقادی به آثار و عواقب انسانی جنگ و تأثیر آن بر روی غیر نظامیان لبنانی پرداخت (Sultan, 2008).

در ادامه، می توان به کتاب «۳۴ روز: اسرائیل، حزب الله و جنگ در لبنان» اشاره کرد که توسط عاموس هارل و آوی ایزاخاروف در ۲۰۰۸ منتشر شد و به مجموعه کتاب های منتشر شده در زمینه نبرد ژوئیه ۲۰۰۶ در جنوب لبنان اضافه گردید (Harel & Issacharoff, 2008). نویسندگان در این کتاب به بررسی روند پیشرفت جنگ دوم لبنان از زمان آغاز آن با به گروگان گرفتن سربازان اسرائیلی در صبح ۱۲ ژوئیه ۲۰۰۶ تا تصمیم شتابزده کابینه اسرائیل مبنی بر دادن پاسخی تهاجمی و همچنین ادامه تلاش های دیپلماتیک پرداختند. در این اثر به پرسش هایی از این قبیل پاسخ داده شد که اسرائیل از این مواجهه نظامی شکست خورده چه تجربه ای کسب کرد؛ این که کشورهای اروپایی قادر به آموختن چه نکات مهمی از شکست ارتش اسرائیل در برابر حزب الله بودند و همچنین این که کشورهای منطقه مانند ایران و سوریه در این میان چه نقشی ایفاء کردند. مورد دیگر این که در این کتاب به گمانه زنی و پیش بینی در زمینه تأثیرات جنگ در آینده منطقه و همچنین غرب پرداخته شد.

اگرچه در ارتباط با این جنگ کتاب های زیادی منتشر نشد، اما می توان به مقاله های بیشتری دسترسی پیدا کرد که توسط مراکز مطالعاتی اسرائیلی و غربی منتشر یا در پایگاه های اینترنتی این مراکز ارائه شد که در ادامه نیز تعدادی از آن ها معرفی می شود. مؤسسه مطالعات امنیت ملی اسرائیل در دانشگاه بار ایلان تل آویو در بخش تحقیقات پایگاه اینترنتی خود با اختصاص بخشی تحت عنوان جنگ دوم لبنان، به ارائه چندین مقاله در این زمینه پرداخت (Shalom & Kulick, 2006; Ophir, 2006; Bart, 2006; Kulick, 2007; Hendel, 2007). همچنین این مرکز کتابی از مجموعه مقالات پژوهشگران خود در ارتباط با جنگ دوم لبنان منتشر کرد که شامل ۱۳ مقاله در دو بخش ابعاد داخلی و منطقه ای بود (Brom & Elran, 2007).

مؤسسه واشنگتن برای سیاست خاور نزدیک^۱، در بخش سیاست پایگاه اینترنتی خود چند مقاله طولانی در ارتباط با جنگ دوم لبنان منتشر کرد (Exum, 2006; Makovsky, 2006) و مرکز روابط عمومی اورشلیم نیز در زمینه جنگ دوم لبنان تعدادی مقاله در پایگاه اینترنتی خود در دسترس قرار داد (Steinberg, 2006; Amidror, & Diker, 2006; Rubin, 2006; Shapira, 2006; Freilich, 2006; Gleis, 2006).

مجله خاورمیانه ای امور بین الملل^۲ از مرکز رابین برای تحقیق در امور بین المللی^۳ (در گذشته، تحقیق جهانی در امور بین المللی^۴) در چند شماره به ارائه مقالات متخصصان و صاحب نظران اسرائیلی پرداخت که در کنفرانس ها و نشست های مختلف، جنگ دوم لبنان را مورد بررسی قرار دادند (Paz, 2007; Amidror, 2007; Kramer, 2007; Lubrani, 2007; Arens, 2007; Spyer, 2008).

مرکز مطالعات راهبردی بگین - سادات^۵ دانشگاه بار ایلان^۶ تل آویو نیز در بخش چشم انداز پایگاه اینترنتی خود چند مقاله ارائه کرد که جوانب مختلف نبرد را بررسی می کرد (Inbar, 2006; Kober, 2006; Frisch, 2007; Rubin, 2007). همچنین باید به مقالات فصلنامه خاورمیانه متعلق به فوروم خاورمیانه اشاره کرد (Devenny, 2006; Inbar, 2007).

از سوی دیگر می توان به ابعاد حقوق بشری جنگ نگاهی انداخت و با مطالعه مقالات [سازمان] عفو بین الملل^۷، از ابعاد انسانی جنگ و موارد نقض حقوق بشر در آن مطلع شد (Israel/Lebanon: Out, 2006; Israel/Lebanon: Under, 2006; Israel/Lebanon: Israel, 2006; Israel/Lebanon: Deliberate, 2006).

مرکز مطالعات راهبردی و بین المللی مقاله ای در ارتباط با جنگ دوم لبنان منتشر کرد که نویسنده آن در ابتدا در ۲۰۰۶ به طور مقدماتی و سپس در ۲۰۰۸ به طور نهایی به

-
1. The Washington Institute for Near East Policy
 2. Middle East Review of International Affairs (MERIA)
 3. Rubin Center for Research in International Affairs
 4. Global Research in International Affairs Center (GLORIA)
 5. The Begin-Sadat Center for Strategic Studies
 6. Bar-Ilan University
 7. Amnesty International

بررسی اوضاع جنگ پرداخت (Cordesman, 2008). این مرکز همچنین مقاله ای دیگری منتشر کرد که عملکرد ارتش اسرائیل را مورد بررسی قرار می داد (Waxman, 2007).

در مقاله ای درباره جنگ روانی^۱ در نبرد دوم لبنان، به این جنگ از زاویه متفاوتی و از منظر ابعاد روانی نگریسته شد و با جمع آوری و ترجمه بسیاری از اعلامیه های تبلیغاتی و هشدار دهنده ارتش اسرائیل در زمینه جنگ روانی در خلال نبرد ۲۰۰۶، اطلاعات بیشتری درباره ابعاد مختلف نبرد روانی طرفین علیه یکدیگر ارائه گردید (Freedman, 2006).

در اثری از دانشکده جنگ ایالات متحده آمریکا، شرایط نبرد دوم لبنان از منظر سیاسی و نظامی بررسی شد (Nakhleh, 2007) و در موردی دیگر، انتشارات مؤسسه مطالعات رزمی مرکز یگان های مرکب نیروی زمینی ارتش ایالات متحده آمریکا در اثر خود، به عدم آمادگی ارتش اسرائیل در این جنگ و دلایل آن پرداخت (Matthews, 2008). همچنین اثری در مجله پارامتر متعلق به ارتش ایالات متحده در این زمینه به ارائه بحث و تحلیل پرداخت (Kreps, 2007).

در اثر دیگر از دانشکده مطالعات سیاسی و مرکز مطالعات راهبردی بگین - سادات دانشگاه بار ایلان که در مجله مطالعات راهبردی^۲ انتشار یافت، با نگاهی آسیب شناختی به مسأله جنگ اخیر نگریسته شد و دلایل مؤثر بر عملکرد نظامیان اسرائیلی مورد بحث و بررسی قرار گرفت (Kober, 2008).

همچنین مؤسسات مطالعاتی دیگری نیز وجود داشتند که در زمینه جنگ ۲۰۰۶ آثار مختلفی ارائه کردند و به عنوان مثال می توان به تعدادی از مقالات گروه بین المللی بحران^۳ (2006 "Israel/Hizbollah/Lebanon")، مجله سیاست خارجی^۴ (Barnea, 2009) و مؤسسه بروکینگز^۵ (Singer, 2006) اشاره کرد.

روی هم رفته با مطالعه این منابع می توان دریافت که جنگ دوم لبنان در واقع، حادثه ای منحصر به فرد نبود و دنباله سلسله درگیری هایی تاریخی بود که ریشه در

-
1. psychological warfare: PSYWAR
 2. Journal of Strategic Studies
 3. International Crisis Group
 4. Foreign Polisy
 5. Brookings Institute

حوادث و منازعات نظامی سال های گذشته، به ویژه ۱۹۷۹، ۱۹۸۲ و از همه مهم تر، سال ۲۰۰۰ داشت. لذا برای درک بهتر بستر تاریخی درگیری ها میان اسرائیل و حزب الله لبنان که منجر به وقوع این حادثه شد باید به گذشته و زمانی رجوع کرد که دلایل آغاز و استمرار درگیری ها شکل گرفت و زمینه ساز وقوع چنین حوادثی شد.

ارجاعات

- Achcar, G., & Warschawski, M. (2007). *The 33-Day War: Israel's War on Hezbollah in Lebanon and Its Consequences*. Boulder, CO: Paradigm Publishers.
- Amidror, Y. (2007, March). The Hizballah-Syria-Iran Triangle. *Middle East Review of International Affairs*, 11(1).
- Amidror, Y., & Diker, D. (2006, July 19). A Strategic Assessment of the Hizballah War: Defeating the Iranian-Syrian Axis in Lebanon. Jerusalem Center for Public Affairs, 6(2), Retrieved from www.jcpa.org/article/a-strategic-assessment-of-the-hizballah-war-defeating-the-iranian-syrian-axis-in-lebanon
- Arens, M. (2007, March). Consequences of the 2006 War for Israel. *Middle East Review of International Affairs*, 11(1).
- Barnea, N. (2009, October 16). Think Again: Israel vs. Hezbollah. *Foreign Policy*. Retrieved from www.foreignpolicy.com/2009/10/16/think-again-israel-vs-hezbollah
- Bart, R. (2006, November). The Second Lebanon War: The Plus Column. *Strategic Assessment*, 9(3). Retrieved from www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/systemfiles/Bart_English_final_for%20site191007816.pdf
- Brom, Sh., & Elran, M. (eds.). (2007). *The Second Lebanon War, Strategic Perspectives*. Tel Aviv, Israel: Institute for National Security Studies.
- Cordesman, A. H. (2008, March 12). The Lessons of the Israel-Hezbollah War. Center for Strategic and International Studies. Retrieved from www.csis.org/analysis/lessons-israel-hezbollah-war
- Cordesman, A. H., Sullivan, G., & Sullivan, W. D. (2007). *Lessons of the 2006 Israeli-Hezbollah War*, Washington, D.C.: Center for Strategic & International Studies.
- Devenny, P. (2006, Winter). Hezbollah's Strategic Threat to Israel. *Middle East Quarterly*, 13(1).
- Exum, A. (2006, December). Hizballah at War: A Military Assessment. The Washington Institute for Near East Policy. Retrieved from www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/PolicyFocus63.pdf
- Freedman, H. (2006, August). Psychological Operations during the Israel-Lebanon War 2006. Retrieved from www.psywar.org/israellebanon.php
- Freilich, Ch. (2006, September 1). Hizballah in Lebanon: The War Was Not Supposed to End This Way. Jerusalem Center for Public Affairs, 546, Retrieved from www.jcpa.org/article/hizballah-in-lebanon-the-war-was-not-supposed-to-end-this-way
- Frisch, H. (2007, January 4). The Palestinians and the Second Lebanese War. The Begin-Sadat Center for Strategic Studies, *Perspectives* 24, Retrieved from www.besacenter.org/perspectives-papers/the-palestinians-and-the-second-lebanese-war

- Gleis, J. L. (2006, December). A Disproportionate Response?: The Case of Israel and Hezbollah. Jerusalem Center for Public Affairs, 549, Retrieved from www.jcpa.org/article/a-disproportionate-response-the-case-of-israel-and-hizballah
- Harel, A., & Issacharoff, A. (2008). *34 Days: Israel, Hezbollah, and the War in Lebanon*. New York: Palgrave Macmillan.
- Hovsepian, N. (ed.). (2007). *The War on Lebanon: A Reader*. Northampton, MA: Olive Branch Press.
- Inbar, E. (2006, September 10). Strategic Follies: Israel's Mistakes in the Second Lebanese War. The Begin-Sadat Center for Strategic Studies, *Perspectives* 21, Retrieved from www.besacenter.org/perspectives-papers/strategic-follies-israels-mistakes-in-the-second-lebanese-war
- Inbar, E. (2007, Summer). How Israel Bungled the Second Lebanon War. *Middle East Quarterly*, 15(3).
- Israel/Hizbollah/Lebanon: Avoiding Renewed Conflict. (2006, November 1). International Crisis Group. Retrieved from www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/israelpalestine/israel-hizbollah-lebanon-avoiding-renewed-conflict
- Israel/Lebanon: Deliberate Destruction or Collateral Damage?. (2006, August). Amnesty International. Retrieved from www.amnesty.org/en/library/asset/MDE18/007/2006/en/dom-MDE180072006en.pdf
- Israel/Lebanon: Israel and Hizbullah Must Spare Civilian Obligations under International Humanitarian Law. (2006, July). Amnesty International. Retrieved from www.amnesty.org/en/library/asset/MDE02/033/2006/en/dom-MDE020332006en.pdf
- Israel/Lebanon: Out of all Proportion - Civilians Bear the Brunt of the War. (2006, November). Amnesty International. Retrieved from www.amnesty.org/en/library/asset/MDE02/025/2006/en/dom-MDE020252006en.pdf
- Israel/Lebanon: Under Fire: Hizbullah's Attacks on Northern Israel. (2006, September). Amnesty International. Retrieved from www.amnesty.org/en/library/asset/MDE02/033/2006/en/dom-MDE020332006en.pdf
- Kreps, S. E. (2007). The 2006 Lebanon War: Lessons Learned. *Parameters*, 37(1), 72-84.
- Kober, A. (2006, September 28). The Second Lebanon War. The Begin-Sadat Center for Strategic Studies, *Perspectives* 22, Retrieved from www.besacenter.org/perspectives-papers/the-second-lebanon-war
- Kober, A. (2008, February). The Israel Defense Forces in the Second Lebanon War: Why the Poor Performance?. *The Journal of Strategic Studies*, 31(1), 3-40, Retrieved from www.stinet.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA468848&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf
- Kramer, M. (2007, March). Israel vs. the New Islamist Axis. *Middle East Review of International Affairs*, 11(1).
- Kulick, A. (2006, November). Hizbollah vs. the IDF: The Operational Dimension. *Strategic Assessment*, 9(3), 29-33, Retrieved from www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/systemfiles/AdkanEng9_3_Kulick.pdf

- Kulick, A. (2007, December). The Next War with Hizbollah. *Strategic Assessment*, 10(3), 41-50. Retrieved from www.inss.org.il/publication/the-next-war-with-hizbollah
- Lubrani, U. (2007, March). The War's Fall-Out in Lebanon. *Middle East Review of International Affairs*, 11(1).
- Makovsky, D., & White, J. (2006, October). Lessons and Implications of the Israel-Hizbollah War: A Preliminary Assessment. The Washington Institute for Near East Policy. Retrieved from www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/PolicyFocus60.pdf
- Matthews, M. M. (2008). We Were Caught Unprepared: The 2006 Hezbollah-Israeli War. U.S. Army Combined Arms Center Combat Studies Institute Press, Retrieved from www.armyupress.army.mil/Portals/7/combat-studies-institute/csi-books/we-were-caught-unprepared.pdf
- Nakhleh, H. T. (2007, March). The 2006 Israel War on Lebanon: Analysis and Strategic Implication. U.S. Army War College, Retrieved from www.apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a468848.pdf
- Ophir, N. (2006, November). Look Not to the Skies: The IAF vs. Surface-to-Surface Rocket Launchers. *Strategic Assessment*, 9(3). Retrieved from www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/systemfiles/Ophir_English_final_for%20site785225864.pdf
- Paz, R. (2007, March). The 2006 Lebanon War's Effect on Global Jihad Groups. *Middle East Review of International Affairs*, 11(1).
- Rubin, U. (2006, August 31). Hizballah's Rocket Campaign Against Northern Israel: A Preliminary Report. Jerusalem Center for Public Affairs, 6(10), Retrieved from www.jcpa.org/brief/brief006-10.htm
- Rubin, U. (2007, June 1). The Rocket Campaign Against Israel during the 2006 Lebanon War. The Begin-Sadat Center for Strategic Studies, *Mideast Security and Policy Studies*, 71, Retrieved from www.besacenter.org/mideast-security-and-policy-studies/the-rocket-campaign-against-israel-during-the-2006-lebanon-war-2-2
- Schoenfeld, B. (2007). *The Routine of War: How One Northern Israeli Community Coped during the Second Lebanon War*. Jerusalem, Israel: Devora Publishing.
- Shalom, Z., & Hendel, Y. (2007, June). Conceptual Flaws on the Road to the Second Lebanon War. *Strategic Assessment*, 10(1), 23-30. Retrieved from www.inss.org.il/wp-content/uploads/systemfiles/AdkanEng10_1-Shalom-Hendel.pdf
- Singer, P. W. (2006, August 1). Mike Tyson and the Hornet's Nest: Military Lessons of the Lebanon Crisis. Brookings Institute. Retrieved from www.brookings.edu/opinions/mike-tyson-and-the-hornets-nest-military-lessons-of-the-lebanon-crisis
- Shapira, Sh. (2006, August 20). Countdown to Conflict: Hizballah's Military Buildup and the Need for Effective Disarmament. Jerusalem Center for Public Affairs, 6(8), Retrieved from www.jcpa.org/article/countdown-to-conflict-hizballahs-military-buildup-and-the-need-for-effective-disarmament
- Spyer, J. (2008, March). Lebanon 2006: Unfinished War. *Middle East Review of International Affairs*, 12(1).
- Steinberg, G. M. (2006, July 30). Is a Sustainable Cease-Fire in Lebanon Realistic? If Not, What is the Alternative?. Jerusalem Center for Public Affairs, 6(5), Retrieved from <http://www.jcpa.org/brief/brief006-5.htm>

- Sultan, C. (2008). *Tragedy in South Lebanon: The Israeli-Hezbollah War of 2006*. Minneapolis, MN: Scarletta Press.
- Waxman, D. (2007). Between Victory and Defeat: Israel after the War with Hizballah. *The Washington Quarterly*, 30(1), 27-43, DOI: 10.1162/wash.2006-07.30.1.27

تاریخچه منازعات اسرائیل و لبنان

لبنان را می توان کشوری نامید که اسرائیل برای مجازات آن هرگز به خود مجال تأمل نداده است. اولین درگیری گسترده میان دو کشور در زمانی اتفاق افتاد که پنج کشور عربی [شامل مصر، سوریه، عراق، لبنان و اردن] در ۱۹۴۸ برای جلوگیری از تولد ملتی یهودی در سرزمینی که اعراب آن را ترک کرده بودند در ماه های مه، ژوئن و ژوئیه سه بار با اسرائیلی ها درگیر شدند که البته در رسیدن به هدف خود ناکام ماندند و در نتیجه این جنگ و عواقب بعدی آن هزاران فلسطینی آواره و به کشورهای عرب همسایه پناهنده شدند و بخش اعظم خاک فلسطین به تصرف درآمد (2006, "Israeli Invasions and"). نیروهای اسرائیلی، این نبرد را جنگ استقلال نامیدند و با این پیروزی مبانی تحکیم و تثبیت نظام خود را فراهم کردند. ادامه درگیری های بعدی منجر به اشغال سرزمین های بیشتر و گسترش ارضی اسرائیل شد.

درگیری بعدی در دسامبر ۱۹۶۸ و زمانی اتفاق افتاد که کماندوهای اسرائیلی به تلافی حمله فلسطینی های آموزش دیده در لبنان به هواپیمای مسافربری اسرائیلی در آتن، اقدام به نابودی ۱۳ فروند هواپیمای مسافربری در فرودگاه شهر بیروت کردند (Sharp, J. M., et al., 2006).

در میان فلسطینی ها، گروه های چریکی متعددی به منظور مبارزه با اسرائیل تشکیل می شد که حملات آن ها به اسرائیل بی درنگ منجر به پاسخ متقابل و حمله به کشورهای عرب میزبان آن ها مانند اردن و لبنان می گردید. قدرت نیروهای فلسطینی در اردن تا حدی افزایش یافته بود که در ۱۹۷۰ باعث وقوع جنگ داخلی و اخراج آن ها از این کشور شد و بنابراین جنبش مقاومت فلسطین به کشور کوچک لبنان در مرزهای شمالی

اسرائیل منتقل گردید (2006, "Israeli Invasions and"). این نیروهای جدید در قالب گروهی به نام سازمان آزادی بخش فلسطین^۱ به رهبری یاسر عرفات^۲ بر لبنان دو تأثیر مهم گذاشتند (2006, "Israeli Invasions and"). ابتدا این که حملات فزاینده مرزی آن ها به اسرائیل منجر به پاسخ های قاطعانه و خشونت آمیز اسرائیلی ها شد که این اعمال تلافی جویانه باعث از بین رفتن سکنه جنوب لبنان می شد (2006, "Israeli Invasions and"). دوم این که نفوذ عمده جمعیت فلسطینیان که اغلب مسلمانان بودند موجب معکوس شدن موازنه جمعیتی میان مسلمانان و مسیحیان لبنان شد. این دو گروه مذهبی در دهه ۱۹۵۰ با هم برخوردهای فراوانی داشتند و صلح ناپایداری میان آن ها برقرار شد. با آغاز تنش میان مسلمانان لبنانی و سازمان آزادی بخش فلسطین از یک سو و مسیحیان لبنانی از سوی دیگر، در ۱۹۷۵ مقدمات جنگ داخلی خونین دیگری فراهم شد (2006, "Israeli Invasions and").

در اثر این نبرد ارتش لبنان به دلیل رقابت میان مسلمانان و مسیحیان برای دفاع از ملت خود منحل و بنابراین باعث شد دو کشور همسایه لبنان به امور داخلی آن ورود کنند. سوریه بلافاصله پس از آغاز نبرد ۴۰ هزار سرباز حافظ صلح^۳ به مناطق شرقی لبنان اعزام کرد که هرچند به طور رسمی برای حفاظت از صلح آمده بودند، اما به زودی جانب مسلمانان لبنان و سازمان آزادی بخش فلسطین را گرفتند و با مسیحیان این کشور به نبرد پرداختند که در مقابل، اسرائیل نیز نسبت به تقویت نظامی و ارسال تسلیحات به گروه های غیر مسلمان لبنان اقدام نمود (2006, "Israeli Invasions and"). پس از پایان جنگ داخلی لبنان، حملات سازمان آزادی بخش فلسطین به شمال اسرائیل از سر گرفته شد و اسرائیل نیز بارها تصمیم گرفت به مناطق جنوبی لبنان حمله کند که اینک تحت کنترل سازمان آزادی بخش فلسطین بود (2006, "Israeli Invasions and").

در ۱۴ مارس ۱۹۷۸ تعداد ۲۵ هزار سرباز اسرائیلی در عملیاتی به نام لیطانی^۴ به جنوب لبنان یورش بردند تا سازمان آزادی بخش فلسطین را از این کشور بیرون برانند

-
1. Palestine Liberation Organization (PLO)
 2. Yasser Arafat
 3. peace keeper
 4. Litani Operation

(2006, "Israeli Invasions and," و به ایجاد منطقه اشغالی حائل به عرض حدود ۱۰ کیلومتر پردازند (Sharp, J. M., et al., 2006). این حمله در پاسخ به حملات این سازمان از جنوب لبنان به مناطق شمالی اسرائیل انجام شد (2006, "Israeli Invasions and,")، زیرا پس از جنگ داخلی اردن در ۱۹۷۰ که در اثر آن، سازمان آزادی بخش فلسطین از خاک این کشور به بیرون رانده شده بود، مناطق جنوبی لبنان تحت کنترل نیروهای فلسطینی یاسر عرفات درآمد که در عمل، به دولتی در دولت لبنان تبدیل شده بودند. کنترل آن ها چنان سلطه جویانه شده بود که بخش های جنوبی لبنان نام مستعار سرزمین فتح^۱ گرفته بود که از نام الفتح^۲ جنبش اصلی سازمان آزادی بخش فلسطین ریشه می گرفت (Israeli Invasions and," 2006).

حمله نیروهای مهاجم اسرائیلی منجر به آواره و پناهنده شدن حدود ۲۸۵ هزار نفر، تخریب کامل یا وارد شدن آسیب شدید به بیش از ۶ هزار خانه و مرگ حدود ۲۰ - ۱۱ هزار شهروند لبنانی شد. تلفات اسرائیلی ها ۲۰ سرباز بود و خسارت جانی وارد شده بر مبارزان سازمان آزادی بخش فلسطین نیز نامعلوم است. نیروهای سازمان آزادی بخش فلسطین اگرچه در مقابل ارتش اسرائیل عقب نشینی کردند، اما همچنان به حملات خود به این کشور ادامه دادند (2006, "Israeli Invasions and,").

عملیات لیطانی از نظر تاکتیکی ناموفق بود و از آن جایی که بخش های نظامی سازمان آزادی بخش فلسطین منطقه را ترک کردند اسرائیل در رسیدن به هدف خود ناکام ماند. زیرا آن ها پس از خروج نیروهای اسرائیل از خاک لبنان، به طور مجدد در ۱۹۷۸ بازگشتند و کنترل این مناطق را که در دست ارتش جنوب لبنان^۳ تحت فرماندهی سعد حداد^۴ بود دوباره به دست گرفتند (2006, "Israeli Invasions and,"). حداد یک افسر نظامی مسیحی مسلمان شده بود و نیروهای خود را سازماندهی کرده بود و پس از این درگیری ها با فلسطینی ها، به عنوان نماینده اسرائیلی ها فعالیت می کرد (2006, "Israeli Invasions and,").

1. Fatahland

2. al-Fatah

3. South Lebanese Army (SLA)

4. Saad Haddad

یک سال بعد در ژانویه ۱۹۷۹ عوامل اسرائیلی با انفجار خودرویی بمب گذاری شده در بیروت، علی حسن سلامه^۱ معروف به ابو حسن، رئیس امنیت گروه سپتامبر سیاه و یکی از طراحان حمله به ورزشکاران اسرائیلی در المپیک ۱۹۷۲ در مونیخ را به قتل رساندند (Sharp, J. M., et al., 2006).

درگیری ها همچنان ادامه داشت و در ۱۹۸۱ نیروهای اسرائیل در پاسخ به حملات راکتی سازمان آزادی بخش فلسطین به طور مجدد اهداف آن ها در جنوب لبنان را بمباران کردند که پیرو این حملات و در اثر مذاکره با ایالات متحده آمریکا آتش بس برقرار شد (2006, "Israeli Invasions and").

اما ۱۹۸۲ شاهد گسترده ترین درگیری میان نیروهای اسرائیلی و چریک های مستقر در لبنان تا آن زمان بود که با نام عملیات صلح برای جلیله [نام استان شمالی اسرائیل در کتاب مقدس^۲] در تاریخ ۶ ژوئن آغاز شد. اسرائیل این نبرد را که جنگ اول لبنان نیز نامیده می شود به علت انجام دو اقدام علیه خود آغاز کرد (2006, "Israeli Invasions and"). نخست، بمب گذاری در یک اتوبوس در شمال اسرائیل و سپس تلاش برای قتل شلومو آرگوو^۳ سفیر اسرائیل در انگلستان که باعث آغاز درگیری شد. نیروهای اسرائیلی در این نبرد تا حوالی بیروت پایتخت لبنان پیش رفتند و در نتیجه، نیروهای سازمان آزادی بخش فلسطین خاک لبنان را ترک کردند (2006, "Israeli Invasions and") و تحت رهبری یاسر عرفات از راه دریا به تونس نقل مکان کردند و علاوه بر آن، نظامیان سوری نیز از بیروت بیرون رفتند (Sharp, J. M., et al., 2006) و نیروهای اسرائیلی در مناطق مرزی جنوبی لبنان باقی ماندند تا این که اسرائیلی ها سرانجام در زمان نخست وزیری ایهود باراک در ۲۰۰۰ برای پایان بخشیدن به نبرد خود با چریک های حزب الله از این مناطق خارج شدند (2006, "Israeli Invasions and").

در سپتامبر ۱۹۸۲ پس از قتل بشیر جَمیل^۴ [برخی منابع جمایل] از طرفداران مسیحی اسرائیل که به ریاست جمهوری لبنان نیز برگزیده شده بود، بیروت بار دیگر توسط اسرائیل

1. Ali Hassan Salame
2. The Bible
3. Shlomo Argov
4. Bashir Gemayel

اشغال شد و صدها پناهنده فلسطینی در اردوگاه های صبرا^۱ و شتیلا^۲ توسط سربازان مسیحی متحد اسرائیل کشته شدند (Sharp, J. M., et al., 2006).

در مه ۱۹۸۳ امضای قرارداد صلح میان اسرائیل و لبنان که از حمایت ایالات متحده نیز برخوردار بود با مخالفت سوریه مواجه شد و هرگز به مرحله تصویب نرسید و در مارس ۱۹۸۴ امین جمیل^۳ تحت فشار سوریه این توافقنامه صلح را باطل اعلام کرد (Sharp, J. M., et al., 2006).

در ژوئن ۱۹۸۵ اسرائیل اعلام کرد که به یک منطقه ۱۵ کیلومتری اشغالی مرزی در جنوب لبنان عقب نشینی می کرد که توسط نیروهای نظامی خود و جنگجویان لبنانی متحد آن کنترل می شد (Sharp, J. M., et al., 2006). درگیری های اسرائیل و حزب الله لبنان پس از پایان جنگ های داخلی لبنان افزایش یافته بود و این سازمان چریکی تازه تأسیس، مشکلات عدیده ای را برای نیروهای اسرائیلی در مناطق حائل ایجاد کرده بود. در نتیجه، اسرائیلی ها در فوریه ۱۹۹۲ در قالب حمله ای هوایی با بالگردهای خود به کاروان حامل شیخ عباس موسوی رهبر وقت حزب الله لبنان حمله کردند و او و خانواده اش را به قتل رساندند (Sharp, J. M., et al., 2006).

نیروهای اسرائیلی یک سال بعد در ۳۱ - ۲۵ ژوئیه ۱۹۹۳ اقدام به انجام عملیاتی به نام پاسخگویی^۴ علیه حزب الله کردند که توسط لبنانی ها جنگ هفت روزه نیز نامیده می شود (2006, "Israeli Invasions and"). حزب الله در ژوئن ۱۹۹۳ به یکی از شهرک های اسرائیلی در شمال این کشور حمله راکتی کرده بود و سپس به همراه جبهه خلق برای آزادی فلسطین^۵ حملاتی انجام داده بود که باعث کشته شدن پنج سرباز ارتش اسرائیل در مناطق اشغالی جنوب لبنان شد. اسرائیل تصمیم گرفت به این حرکت حزب الله پاسخ دهد و اوضاع مناطق جنوبی لبنان را برای آن ها نامساعد کند (2006, "Israeli Invasions and"). ارتش اسرائیل در خلال انجام این عملیات از راه هوا، دریا و همچنین با حمایت توپخانه

1. Sabra

2. Shatila

3. Amine Gemayel

4. Operation Accountability

5. Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLP)

(Sharp, J. M., et al., 2006) به تخریب هزاران منزل و ساختمان پرداخت و موجب مهاجرت حدود ۳۰۰ هزار نفر از فلسطینیان و لبنانی های ساکن در این ناحیه به بیروت به دور از مناطق جنگی شد (2006, "Israeli Invasions and,"). همچنین اسرائیلی ها زیرساخت های لبنان شامل نیروگاه ها، پل ها، جاده ها و موارد دیگر را مورد حمله قرار دادند و این اقدام به رویه ای تبدیل شد که در نبردهای بعدی میان اسرائیل با حزب الله تکرار شد. حزب الله نیز در پاسخ به این حملات نیروهای اسرائیلی، بر میزان حملات راکتی خود افزود. دست کم ۱۱۸ شهروند لبنانی و دو سرباز اسرائیلی در اثر انجام این عملیات به قتل رسیدند (2006, "Israeli Invasions and,").

عملیات بعدی اسرائیل در مناطق جنوبی لبنان، خوشه های خشم^۱ نام دارد که در ۲۷ - ۱۱ آوریل ۱۹۹۶ رخ داد و با حملات شدید نیروی هوایی و توپخانه اسرائیل علیه اهداف حزب الله در جنوب لبنان همراه شد تا موجب پایان شلیک راکت از جانب حزب الله لبنان به مناطق شمالی اسرائیل شود (2006, "Israeli Invasions and,"). نیروهای اسرائیلی در تهاجم ۱۶ روزه خود ۱۱۰۰ حمله هوایی انجام داد و از ۲۵۱۳۲ تیر^۲ بمب به منظور انهدام اهداف حزب الله استفاده کردند (2006, "Israeli Invasions and,"). همچنین در اثر آسیب دیدن مقر سازمان ملل در منطقه قانا^۳ تعداد ۱۸۸ نفر از شهروندان لبنانی که به آن محل پناه آورده بودند در اثر بمباران اسرائیلی ها کشته شدند (2006, "Israeli Invasions and,"). همچنین در روایت دیگری اعلام شد که به دلیل حمله به مواضع حزب الله در درون و اطراف یکی از اردوگاه های پناهندگان سازمان ملل متحد در نزدیکی روستای قانا ۹۱ شهروند لبنانی کشته شدند که این حادثه موجب شد تحت فشار جامعه جهانی، هرچه زودتر میان طرفین در ۲۶ آوریل آتش بس برقرار شود (Sharp, J. M., et al., 2006).

در این مدت نزدیک به ۶۴۰ راکت حزب الله مناطق شمالی اسرائیل، به ویژه شهرک کریات شمونه را مورد حمله قرار داد. در این عملیات علاوه بر نیروهای اسرائیلی، ارتش جنوب لبنان که متحد و نماینده اسرائیل بود نیز در نبرد زمینی علیه حزب الله شرکت کرد.

1. Operation Grapes of Wrath

۲. واحد شمارش بمب

3. Qana

دست کم ۳۵۰ شهروند لبنانی و ۶۲ شهروند اسرائیلی نیز زخمی شدند (Israeli Invasions, 2006, and).

در ادامه رخدادها می توان به عقب نشینی نیروهای ارتش جنوب لبنان در ژوئن ۱۹۹۹ از منطقه جزین^۱ در شمال منطقه مرزی اشغالی اسرائیل اشاره کرد. این اقدام در حالی صورت می پذیرفت که نیروها متحد اسرائیل به مدت ۱۴ سال در آن جا حضور داشتند (Sharp, J. M., et al., 2006).

اما حادثه بزرگ، اندکی بعد در ماه مه ۲۰۰۰ اتفاق افتاد و اسرائیل به اشغال ۱۸ ساله جنوب لبنان پایان داد و شورای امنیت در ۱۸ ژوئن، خروج نیروهای اسرائیلی از منطقه را بر اساس مفاد قطعنامه ۴۲۵ آن شورا [مصوب ۱۹۷۸] تأیید کرد (Sharp, J. M., et al., 2006). البته دولت های سوریه و لبنان به دلیل عدم خروج اسرائیل از منطقه مورد اختلاف در مزارع شبا^۲ مدعی شدند که خروج به طور کامل انجام نشده بود (Sharp, J. M., et al., 2006) و این مسأله، به انگیزه حزب الله لبنان برای استمرار مبارزه با اسرائیل در جهت آزادسازی منطقه مذکور تبدیل شد (Nakhleh, 2007).

حزب الله لبنان با اعلام پیروزی بر اسرائیل به تثبیت موقعیت خود در جنوب لبنان پرداخت و با کمک نیروهای خارجی به ایجاد شبکه گسترده ای از سنگرها و استحکامات نظامی پرداخت (Matthews, 2008).

در ادامه، در سپتامبر ۲۰۰۴ مدتی پیش از ترور رفیق حریری^۳ نخست وزیر لبنان، درگیری هایی در لبنان رخ داد (Sharp, J. M., et al., 2006) تا این که با ترور حریری در ۱۴ فوریه ۲۰۰۵ اوضاع داخلی لبنان به شدت ملتهب شد (Nakhleh, 2007) و به دلیل متهم شدن سوریه به این عمل، اعتراضات ضد سوری به اوج رسید و نیروهای این کشور از لبنان خارج شدند (Nakhleh, 2007).

اما حادثه ای که منجر به شعله ور شدن مجدد درگیری میان دو طرف شد اقدام نیروهای حزب الله در تاریخ ۱۲ ژوئیه ۲۰۰۶ بود که با انجام حمله راکتی به منطقه ای در

1. Jezzine
2. Shab'a farms
3. Rafiq Hariri

شمال اسرائیل و گمراه کردن نیروهای اسرائیلی، از مرز عبور کردند و پس از حمله به دو خودروی گشتی اسرائیلی، سه سرباز را کشتند و دو نفر دیگر را ربودند (Sharp, J. M., et al., 2006) که در ادامه آن، تلفات اسرائیلی ها افزایش یافت (Nakhleh, 2007). نیروهای اسرائیلی در پاسخ به این اقدام در حالی که نزدیک به ۴۰ هدف را در راستای اثرگذاری بر روند آزاد سازی اسرای خود بمباران کردند به جنوب لبنان بازگشتند به نبردی یک ماهه (2006, "Israeli Invasions and," تحت عنوان عملیات تغییر مسیر پرداختند (Israel Emergency Campaign," 2008; Ben-David, 2006). این منازعه که اقدام تلافی جویانه سنگینی بود، با قطعنامه ۱۷۰۱ شورای امنیت سازمان ملل مصوب ۱۱ آگوست ۲۰۰۸ (Nakhleh, 2007) و پذیرش آن در ۱۴ آگوست به پایان رسید. در تاریخ ۱۴ ژوئیه ۲۰۰۸ نیروهای اسرائیلی پس از دریافت جنازه های دو سرباز ربوده شده خود، به مبادله زندانیان لبنانی و کشته شدگان حزب الله پرداختند (2008, "IDF Completes Identification,").

ارجاعات

- Ben-David, A. (2006, August 25). Israeli Armour Fails to Protect MBTs from ATGMs. *Jane's Defence Weekly*.
- IDF Completes Identification Process and Funeral Details Announced. (2008, July 17). Israel Defense Forces, Retrieved from www.dover.idf.il/IDF/English/News/today/2008n/07/1501.htm
- Israel Emergency Campaign Programs Mobilization during War and Rebuilding a Shattered Region. (2008, August). Jewish Agency for Israel. Retrieved from www.jewishagency.org/NR/rdonlyres/20BE55F6-D374-4BBE-81AF-816471ECA0EC/0/SummarydocUJC14006final.pdf
- Israeli Invasions and Incursions into Lebanon. (2006, July 27). The History Guy. Retrieved from www.historyguy.com/israel-lebanon_conflict_2006.html
- Matthews, M. M. (2008). *We Were Caught Unprepared: The 2006 Hezbollah-Israeli War*. U.S. Army Combined Arms Center Combat Studies Institute Press, Retrieved from www.armyupress.army.mil/Portals/7/combat-studies-institute/csi-books/we-were-caught-unprepared.pdf
- Nakhleh, H. T. (2007, March). *The 2006 Israel War on Lebanon: Analysis and Strategic Implication*. U.S. Army War College, Retrieved from www.apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a468848.pdf
- Sharp, J. M., et al. (2006, September 15). *Lebanon: The Israel-Hamas-Hezbollah Conflict*. CRS Report for Congress, Order Code RL33566. Retrieved from www.fas.org/srg/crs/mideast/RL33566.pdf

توان تسلیحاتی حزب الله

تسلیحات موشکی

اگرچه شیوه های مبارزه حزب الله با نیروهای اسرائیلی در طول دوران سال های اشغال مناطق جنوبی لبنان و همچنین پس از خروج یک جانبه از آن به صور گوناگون بود، اما با توجه به مناقشات اخیر در ۲۰۰۶ و این مسأله که قدرت اصلی چریک های حزب الله در عملیات های بمب گذاری، کمین و همچنین حملات موشکی و راکتی خلاصه می شد در این بخش به طور صرف بر روی قدرت و شیوه نبرد موشکی ضد زره حزب الله تمرکز می شود؛ قابلیت هایی که موجب می شد بنا به گفته یوسی کوپرواسر^۱ از افسران ارشد اطلاعاتی بازنشسته اسرائیلی، حزب الله نه یک گروه رزمنده بلکه یک تیپ پیاده به همراه تمام بخش های پشتیبانی باشد، زیرا دارای برخی از پیشرفته ترین موشک های ضد زره دنیا بوده است (Harvey, 2006). نیروهای اسرائیلی بارها در مورد یافتن اماکن مربوط به مراکز فرماندهی و کنترل، تجهیزات پیشرفته استراق سمع، نظارتی و دوربین های دیدبانی سخن گفته اند. نیروهای حزب الله با توجه به بهره مندی از تجهیزات اطلاعاتی قابل توجه به فعالیت های جاسوسی علیه تحرکات نیروهای اسرائیلی می پرداخت (Blanford, McGrory & Farrell, 2006).

اران لرم^۲ سرهنگ بازنشسته ارتش اسرائیل و مدیر اداره خاورمیانه کمیته یهودیان آمریکایی، در این زمینه اظهار کرد: حزب الله مانند نیروهای متعارف ایران و سوریه به خوبی مجهز به تسلیحات گوناگون بوده و بر خلاف تصوری که از ماهیت چریکی آن ها وجود دارد باید اذعان نمود که مبارزانی سازمان یافته هستند (Harvey, 2006).

1. Yossi Kuperwasser

2. Eran Lerman

می توان شاهد دسته بندی های گوناگونی در زمینه تسلیحات مختلف این سازمان بود که انواع مختلف جنگ افزارها را شامل می شود. البته تنها مشکلی که در این زمینه وجود دارد، ویژگی تخمینی و همچنین وجود حدس و گمان در رابطه با بسیاری از اطلاعاتی است که ارائه می شود، زیرا دسترسی به اطلاعات دقیق در زمینه میزان دارایی های نظامی آن کار ساده ای نبوده و به ناچار تنها باید با توجه به اطلاعات آشکار^۱ ناشی از اخبار پراکنده چه از جانب خود حزب الله و چه از طرف منابع غربی و یا همچنین عملیات های انجام شده این نیروها به تهیه فهرستی از سلاح های در دسترس آن ها پرداخت. بنابراین در سراسر این کتاب، در هنگام مواجهه با جداول و فهرست های مربوط به تسلیحات منتسب به حزب الله لبنان باید این نکته را همواره به یاد داشت و افزایش سطح کمی و کیفی تسلیحات آن را دور از انتظار ندانست.

در مجموع، با توجه به اطلاعاتی که از منابع مختلف در ارتباط با تسلیحات مربوط به بحث حاضر جمع آوری شده می توان عمده تسلیحاتی که در زمان جنگ دوم لبنان و سال های پس از آن توسط حزب الله استفاده شده و یا احتمال آن می رفت که در زرادخانه آن وجود داشته باشد را به صورت زیر خلاصه کرد: دسته اول، موشک هایی که حزب الله از آن ها به منظور انهدام اهداف خاص استفاده می کرد و دسته دوم، راکت هایی که از آن ها به منظور شلیک به سمت مناطق اسرائیلی نشین بهره گرفته می شد.

راکت، جنگ افزاری پرتابه ای است که فاقد هر گونه سامانه هدایت کننده بوده و بر خلاف آن، موشک نوعی راکت به حساب می آید که از نوعی سامانه هدایت کننده برخوردار است. در واقع می توان با توجه به وجود یا عدم وجود سامانه هدایت کننده، موشک را از راکت تشخیص داد.

با این توصیف، موشک های سازمان حزب الله به سه دسته موشک های ضد زره، سطح به سطح^۲ (شامل ضد کشتی) و سطح به هوا^۳ دسته بندی می شود که دسته اول، خود شامل گروه های فرعی تری نظیر موشک های سطح به سطح زمین پایه و سطح به سطح

1. Open intelligence
2. Surface to Surface Missiles (SSM)
3. Surface to Air missiles (SAM)

دریا پایه [دفاع ساحلی] می شود و از طرف دیگر، موشک های سطح به هوای این گروه نیز تعدادی مدل های مختلف را شامل می شود.

موشک های ضد زره حزب الله شامل کورنت-E^۱، متیس-M^۲ و کنکورس^۳ می شود (Eshel, 2008). همچنین باید موشک های فاگوت^۴، مالیوتکا^۵، میلان^۶ و تاو BGM-71 را نام برد (McGregor, 2006). البته گاه از این موشک ها با نام اصلی روسی خود و گاه با نام تعیین شده برای آن ها توسط ناتو یا ایالات متحده نام برده می شود.

آر پی جی هایی که حزب الله در رویارویی با نیروهای اسرائیلی از آن بهره گرفت، آر پی جی نادر^۷، نمونه استاندارد آر پی جی-۷ بود که در تمام دنیا رایج است (Hezbollah, 2006, "as a"). علاوه بر چند گونه دیگر از جمله نافذ^۸، صاعقه^۹ و PG-9 (Arming, 2006, "Hezbollah") می توان به سری V^{۱۰} این سلاح و همچنین نمونه قدرتمند آن یعنی آر پی جی-۲۹ V^{۱۱} اشاره کرد (Eshel, 2008).

تقسیم بندی های مختلفی از زرادخانه راکتی و موشکی حزب الله ارائه شده که به علت در دسترس نبودن اطلاعات کامل و همچنین وجود استانداردهای نامگذاری شرقی و غربی موجب می شود اشکالات و اختلافاتی در نام، برد و سایر مشخصات موجود در منابع مختلف اطلاعات دهنده در این باره مشاهده شود. منابع گوناگون به ارائه اطلاعاتی گاه متعارض در این زمینه پرداخته اند که ممکن است به علت حساس بودن بسیاری از این داده ها، کار تقسیم بندی و ارائه جدولی کامل در مورد زرادخانه حزب الله کمی مشکل

-
1. 9K129 Kornet-E (AT-14 Spriggan) (نام بین المللی آن: نام بین المللی آن: 9K129 Kornet-E (AT-14 Spriggan))
 2. 9K115-2 Metis-M (AT-13 Saxhorn) (نام بین المللی آن: نام بین المللی آن: 9K115-2 Metis-M (AT-13 Saxhorn))
 3. 9K113 Konkurs (AT-5 Spandrel) (نام بین المللی آن: نام بین المللی آن: 9K113 Konkurs (AT-5 Spandrel))
 4. 9K111 Fagot / 9K111-2 Fagot-2 (AT-4a Spigot / AT-4b Spigot) (نام بین المللی آن ها: نام بین المللی آن ها: 9K111 Fagot / 9K111-2 Fagot-2 (AT-4a Spigot / AT-4b Spigot))
 5. 9K11 Malyutka / 9K11M Malyutka-M (AT-3a Sagger / AT-3b Sagger) (نام بین المللی: نام بین المللی: 9K11 Malyutka / 9K11M Malyutka-M (AT-3a Sagger / AT-3b Sagger))
 6. Milan
 7. Nader: نمونه ساخته شده بر اساس آر پی جی-۷
 8. Nafez: نمونه ساخته شده بر اساس آر پی جی-۷
 9. Saegheh: نمونه ساخته شده بر اساس آر پی جی-۷
 10. RPG-7V
 11. RPG-29 Vampire: RPG-29 V

۲۶ ■ زره و ضد زره در جنگ دوم لبنان

شود. برای آشنایی بیشتر با این تقسیم بندی ها در ادامه، فهرستی از تسلیحات ضد زره حزب الله لبنان ارائه می شود.

تسلیحات ضد زره حزب الله			
نام	برد (متر)	عمق نفوذ (میلی متر)	سامانه هدایت کننده
کورنت AT-14	۵۶۰۰	۱۱۰۰ - ۱۲۰۰	لیزری
کنکورس AT-5	۷۵ - ۴۰۰۰	۸۰۰	سیمی
متیس AT-13 M	۸۰ - ۱۵۰۰	۴۶۰ - ۸۵۰	سیمی
سگر AT-3	۳۰۰۰	۲۰۰	سیمی
فاگوت AT-4	۷۰ - ۲۰۰۰	۴۰۰	سیمی
میلان	۴۰۰ - ۲۰۰۰	۳۵۲	سیمی
تاو	۶۰۰ - ۳۷۰۰	۸۰۰	سیمی
آر پی جی ۷-	۵۰۰	۳۳۰	دستی
آر پی جی ۲۹-	۴۶۰	۷۵۰	دستی

تسلیحات ضد زره حزب الله لبنان بنا به اعلام مؤسسه واشنگتن برای سیاست خاور نزدیک (Makovsky & White, 2006)

موشک های ضد زره

موشک های ضد زره حزب الله در حوزه نبرد زمینی دارای بیشترین میزان اثرگذاری بود و صرف نظر از استفاده مکرر علیه نیروهای پیاده قادر به هدف گرفتن بسیاری از ادوات زرهی ارتش اسرائیل گردید که البته در ارتباط با نتیجه این رویارویی ها ادعاهای مختلفی، از موفقیت کامل گرفته تا عدم کسب دستاوردی قابل توجه، مطرح شده است.

البته آن چه در این میان مهم است برخورداری غیر قابل تصور حزب الله از جدیدترین و پیشرفته ترین موشک های ضد زره در دنیا بود که هم اکنون توان واحدهای ضد زره این گروه را با واحدهای ضد زره در حال خدمت در بسیاری از ارتش های متعارف جهان برابر می کند. بهره مندی از موشک هایی که قادر به نفوذ در محافظت شده ترین ادوات زرهی و

انهدام آن ها می باشند، علاوه بر آگاهی جهان نسبت به قابلیت های ضد زره این سازمان، منجر به ارتقای چشمگیر سطح کیفی قدرت اثرگذاری آن ها بر واحدهای زرهی اسرائیل شد.

بسیاری از موشک های ضد زره روسی [شامل موارد متعلق به نیروهای حزب الله] صرف نظر از نام روسی خود، با اسامی دیگری در ناتو و ارتش ایالات متحده آمریکا نیز شناخته می شوند که در منابع انگلیسی زبان اغلب از این نام های بین المللی برای معرفی آن ها استفاده می شود. در اثر حاضر این موشک ها و مدل های مختلف آن ها با شماره صنعتی^۱ خود در روسیه معرفی شده و در ادامه به نام های دیگر آن ها اشاره خواهد شد.

کورنت-E

مجموعه 9K133 کورنت-E^۳ نمونه صادراتی مجموعه 9K129 کورنت^۴ ساخت شرکت روسی KBP^۵ مستقر در شهر تول^۶ بوده (2003, "Russia Denies Exporting") که جزو نسل سوم موشک های ضد زره به حساب می آید (2008, "Kornet E Anti-armour"). این مجموعه از سامانه هدایت لیزری نیمه خودکار^۷ برخوردار بوده (2007, "Kornet-E 9P133") و به نظر می رسد موشک آن که از سوخت جامد استفاده می کند ("9M133 Kornet," 2008) نمونه ارتقاء یافته موشک مدل 9M115 متیس باشد که البته بر خلاف آن در قسمت انتهایی خود چهار باله دارد (2007, "Kornet-E 9P133").

کورنت برای اولین بار در ۱۹۹۴ در غرب به نمایش درآمد (2007, "Kornet-E 9P133") و قرار شد جایگزین نمونه های قدیمی تر 9K113 کنکورس و 9K111 فاگوت شود (2008, "9M133 Kornet"). نام آن در ارتش ایالات متحده آمریکا AT-14 بوده ("Kornet-E")

1. Industrial Number

2. 9K133 Kornet-E

۳. در ارتباط با موشک کورنت-E اطلاعات زیادی وجود ندارد و برخی منابع، مجموعه آن را به اشتباه به صورت 9K129 و 9K135 معرفی کرده اند.

4. Корнет: به معنای نوعی شیپور

5. KBP Instrument Design Bureau

6. Tula

7. Semi Automatic Command to Line of Sight (SACLOS)

2007 ("9P133") و نیروهای ناتو نیز با نام اسپریگان^۱ شناخته می شود ("9M133 Kornet", 2008). این موشک از نمونه های پیشرفته موجود در زرادخانه حزب الله لبنان به شمار می آید که از آن در جنگ دوم لبنان علیه اسرائیلی ها استفاده شد (Barabanov, 2006).

کورنت دارای موشک 9M133 بوده که در دو مدل 9M133-1 و نیز 9M133F-1 تولید می شود (2008, "ПТРК (Корнет)"). 9M133-1 به وزن ۲۹ کیلوگرم ("KORNET-E", 2008, "Anti-tank") از یک سر جنگی^۲ دو زمانه^۳ برای نفوذ در زره واکنشی انفجاری بهره می برد (2008, "ПТРК (Корнет)"). قطر سر جنگی دو زمانه انفجاری ضد زره آن ۱۵۲ میلی متر بوده و ادعا شده قادر به نفوذ تا عمق ۱۲۰۰ - ۱۰۰۰ میلی متری در سطح زرهی واکنشی انفجاری می باشد (2007, "Kornet-E 9P133"). اما مدل دیگر به نام 9M113F-1 دارای کلاهک ترموباریک^۴ و آتشزا است که اغلب از آن علیه نیروهای پیاده در فضای باز، تأسیسات، خودروهای دارای پوشش ضعیف و برخی دیگر از خودروهای زرهی استفاده می شود. در مجموع، هر دو مدل از خصوصیات پروازی مشابهی برخوردار هستند (2007, "Kornet-E 9P133").

موشک کورنت به دلیل برخورداری از سامانه هدایت کننده لیزری و بیشترین میزان نفوذ در سطوح زرهی، قدرتمندترین موشک حزب الله بوده و نیروهای این سازمان با استفاده از آن قادر به وارد کردن خسارات و تلفات قابل توجه به نیروهای اسرائیلی شدند. کلاهک موشک های کورنت-E قدرتی معادل با انفجار ۱۰ کیلوگرم ماده منفجره تی ان تی^۵ دارد و می توان آن ها را در موقعیت های مختلف، به ویژه در زمانی که خدمه مجبور به مقابله سریع با تهدید هستند نیز شلیک کرد و علاوه بر این، امکان شلیک

1. Sprigan

2. warhead: قسمتی از موشک که محتوی موارد منفجره بوده و به هدف اصابت می کند

3. tandem [charge]:

خرج دوتایی [دو پشته] که خرج اول با اصابت به هدف منفجر شده و خرج دوم به داخل نفوذ و آن را منهدم می کند.

4. thermobaric

۵. گونه ای از سر جنگی که بیشتر از آن برای از بین بردن نیروهای دشمن در داخل سنگرها استفاده می شود که پس از برخورد به هدف با انفجار اولیه به پخش ابری از مواد منفجره پرداخته که پس از انفجار آن، اکسیژن موجود در هوا مکیده شده و فضایی گسترده تر از بین می رود.

6. trinitrotoluene: TNT تری نیتروتولون

پشت سر هم دو موشک به صورت خودکار موجب افزایش احتمال اصابت موشک به هدف و ایمنی در برابر امواج پارازیت دشمن می شود (KORNET-E AntiTank, 2008).

اگرچه اطلاعات زیادی در زمینه سرعت کورنت-E منتشر نشده است، اما گفته می شود از سرعت ۲۴۰ متر در ثانیه برخوردار بوده (Kornet-E 9P133, 2007) و حداقل برد آن به ۱۰۰ متر (Kornet E Laser, 2006) و حداکثر آن در روز به ۵۵۰۰ و در شب به ۴۵۰۰ متر می رسد (ПТРК (Корнет), 2008). این موشک با فاصله باله^۱ ۴۶۰ میلی متر (ПТРК (Корнет), 2008) پس از شلیک ابتدا توسط یک پیشران^۲ به حرکت درآمده و سپس موتور آن روشن می شود (Kornet-E 9P133, 2007). وزن موشک کورنت-E در زمانی که در داخل محفظه محافظ خود قرار دارد به ۲۹ کیلوگرم و در زمان قرار گرفتن بر روی سه پایه قابل تنظیم، به ۲۶ کیلوگرم می رسد (Kornet-E 9P133, 2007) که در کل وزن مجموعه کورنت-E را به ۶۵ کیلوگرم می رساند (Kornet E Laser, 2006). گفته می شود این موشک توسط سه نفر (Kornet E Laser, 2006) [برخی منابع، دو نفر (Kornet E Anti-armour, 2008)] حمل می شود و در عرض سه دقیقه مستقر و آماده شلیک شده (Kornet E Laser, 2006) و زمان بارگزاری مجدد پرتابگر آن ۳۰ ثانیه می باشد (KORNET-E AntiTank, 2008).

موشک های سری کورنت توسط دستگاه دید خود با پرتابگر هماهنگ می شوند (Kornet-E 9P133, 2007) و برای شلیک آن ها کافی است فقط دستگاه دید را بر روی هدف نشانه گرفت، زیرا به منظور شلیک این موشک ها، بر خلاف انواع خمپاره و گلوله های توپ که خط سیر منحنی دارند، از روش شلیک مستقیم^۳ استفاده می شود (Kornet (AT-14), 2006).

موشک های ضد زره روسی به استثنای برخی موارد، در دو نوع کلی ساخته می شوند که نمونه اصلی آن ها توسط پرتابگر استاندارد قابل حمل شلیک می شود و مدل دوم نیز

1. wing span: فاصله میان دو باله

2. booster

3. direct-fire: آتش مستقیم

شامل نمونه های نصب شده این موشک ها بر انواع خودروهای زرهی مختلف می باشد. این موشک ها از پرتابگر استاندارد مدل 9P163-1 شلیک می شوند ("Tula KBP Kornet," 2008) که وزن آن ۲۶ کیلوگرم بوده ("KORNET-E Anti-tank," 2008) و بر روی سه پایه نصب شده ("Kornet-E 9P133," 2007) و به همراه سامانه دید در روز و هدایت کننده 1P45M-1 ("Russian Self-Propelled," 1997)، دستگاه دید حرارتی 1PN79-1 ("KORNET-E Anti-tank," 2008) [برخی منابع 1PN86V1^۶ (Barabanov, 2006)] به وزن ۱۱ کیلوگرم ("KORNET-E Anti-tank," 2008) و مکانیزم شلیک، تکمیل می شوند ("Kornet-E 9P133," 2007).

از سایر پرتابگرهای کورنت-E می توان به مدل های 9P163M-1 و 9P163-2 اشاره کرد ("ИТПК (Корнет)," 2008) که در ادامه برنامه توسعه موشک های کورنت امکان نصب آن ها به اشکال مختلف بر روی انواع خودرو فراهم شده است ("Kornet-E 9P133," 2007).

پرتابگر 9P163M-1 به صورت خودکشی در مدل های مختلف خودروهای زرهی نصب می شود ("Russian Self-Propelled," 1997). همچنین می توان آن را به صورت دو پرتابگر دو لوله ای که به طور خودکار و مستقل عمل می کنند ("Kornet E Laser," 2006) در دو طرف برجک خودروی های رزمی پیاده نظام مدل BMP-3 نصب کرد ("Kornet E Anti-armour," 2008). این مدل از چهار موشک آماده برای شلیک استفاده می کند و تعداد مهمات ذخیره آن نیز ۱۲ موشک است که در یک سامانه بارگذاری خودکار قرار می گیرند ("Kornet E Laser," 2006).

نمونه دیگری از این مدل پرتابگر موشک ضد زره کورنت-E برای برجک مدل کلیور^۱ طراحی شده که شامل یک توپ ۳۰ میلی متری 2A72 و چهار پرتابگر کورنت می باشد که در یک طرف و بر روی برجک نفربرهای زرهی BTR-80 و همچنین و خودروی رزمی پیاده نظام مدل BMP-1 ارتش روسیه نصب می شود ("Kornet E Anti-armour," 2008) و

1. Kliver (Кливер) در روسی به معنای بادبان سه گوش جلوی کشتی

دارای چهار موشک آماده برای شلیک و هشت موشک ذخیره است ("Kornet E Laser," 2006).

در تمام این مدل ها، بین موشک و دستگاه دید حرارتی آن که قادر به فعالیت در شب و روز و در شرایط دید کم است، هماهنگی های لازم انجام شده است ("Kornet E Laser," 2006). گفته می شود موشک های سری کورنت از قابلیت نصب بر روی سامانه های دریایی نیز برخوردار هستند ("Kornet E Anti-armour," 2008).

مدل ۴۸۰ کیلوگرمی 9P163-2 نیز به صورت چهار لوله ای بر روی خودروهای سبک نصب شده و به نام کوارتت^۱ شناخته می شود ("ИТПК (Корнет)," 2008). طبق اعلام پایگاه اینترنتی شرکت KBP می توان آن را ۱۸۰ درجه به طرفین، ۱۰- درجه به پایین و یا ۱۵ درجه به بالا چرخاند ("Kvartet System," 2008). این سامانه از چهار موشک آماده برای شلیک و همچنین پنج موشک ذخیره استفاده می کند که هر یک از لوله ها در هر دقیقه قادر به شلیک یک موشک به سمت هدف خود خواهند بود ("Kvartet System," 2008). عملکرد این سامانه به صورت خودکار بوده و می توان آن را بر روی خودروهای سبک چون VBL ("Online Extra," 2004) و هاموی ("KBP Instrument Design," 2008) نصب کرد. در این سامانه نیز از دستگاه دید در روز 1P45M-1 و دستگاه دید حرارتی 1PN79-1 استفاده می شود ("Online Extra," 2004).

بنا به ادعای پایگاه گلوبل سکیوریتی^۲، در روزهای نخستین نبرد ۲۰۰۳ عراق دست کم دو دستگاه تانک آبرامز M1A2 آمریکایی و چندین دستگاه خودروی رزمی پیاده نظام M2 بردلی^۳ توسط این موشک منهدم شده است و نابراین ارتش آمریکا تمایل زیادی برای یافتن حداقل یک موشک سالم کورنت در عراق داشته است ("Kornet (AT-14)," 2006). هرچند در مقابل این ادعا، اعلام شده هنوز مدرکی مبنی بر هدف گرفتن تانک های آبرامز با این موشک ها ارائه نشده است ("9M133 Kornet," 2008).

1. Kvartet (Квартет) در روسی به معنای چهارتایی

2. www.globalsecurity.org

3. M2 Bradley

اما اولین نمایش جنگی آشکار موشک های کورنت در زمان نبرد دوم لبنان و علیه تانک های اسرائیلی صورت پذیرفت (2008, "9M133 Kornet"). روزنامه دیلی تلگراف^۱ در ۱۵ آگوست ۲۰۰۶ مقاله ای منتشر کرد که در آن به شرح کشف جعبه های حاوی موشک های کورنت توسط ارتش اسرائیل در روستای قنطره^۲ در جنوب لبنان پرداخته شده بود که بر روی این صندوق ها در مقابل نام گیرنده عبارت «وزارت دفاع سوریه» نوشته شده بود (2006, "Israel humbled").

به ادعای اسرائیلی ها این موشک ها توسط روسیه به سوریه فروخته شده و از آن جا در اختیار حزب الله قرار می گرفت (2008, "9M133 Kornet"). مسأله ارسال تسلیحات روسی فروخته شده به سوریه برای حزب الله در سال های اخیر موجب افزایش نارضایتی مقامات اسرائیلی و آمریکایی از رفتار روس ها شد و در این خصوص اقداماتی از جمله اعزام هیئت های مذاکره کننده به روسیه انجام شد. طبق گزارش روزنامه واشنگتن تایمز^۳، دولت ایالات متحده، شرکت KBP را به دلیل فروش انواع راکت به ایران به ارزش سالانه ۳۰۰ میلیون دلار و موشک های ضد زره کورنت به سوریه که از آن جا به عراق قاچاق می شد، از ۲۵ آگوست ۲۰۰۳ به مدت یک سال تحریم کرد (2003, "U.S. sanctions").

متیس-M

موشک های ضد زره متیس^۴ ساخت شرکت KBP مستقر در شهر تولا و از توابع وزارت دفاع روسیه (2008, "About KBP") شامل دو مدل مجزای 9K115 متیس^۵ و مجموعه 9K115-2 متیس-M^۶ و مدل ارتقاء یافته آن، 9K115-2 متیس M-1^۷ می باشد (Metis "M Anti-tank," 2006).

-
1. Daily Telegraph
 2. Ghandouriyeh
 3. Washington Times
 4. Metis (Метис): به معنای دو رگه
 5. 9K115 Metis
 6. 9K115-2 Metis-M
 7. 9K115-2 Metis-M1

مدل 9K115-2 متیس-M که در ناتو با نام سکسهورن-۲^۱ (2008, "9K115 Metis") و در ارتش ایالات متحده با نام AT-13 شناخته می شود، بنا به اعلام پایگاه اینترنتی جینز دفنس، در جنگ دوم لبنان به سوی تانک های اسرائیلی شلیک شد ("9K115, Metis" 2007). این موشک نمونه ارتقاء یافته مدل 9K115 متیس بوده و از ۱۹۹۲ به خدمت گرفته شده است (2006, "Metis M Anti-tank") و در مقایسه با آر پی جی های متعارف، دقت، برد و قدرت تخریب بیشتری داشته است و به علت داشتن ابعاد کوچک و وزن سبک، از قابلیت حمل توسط نفر برخوردار شده است (2008, "9K115-2 Metis-M"). مدت زمان لازم برای باز کردن^۲ 9K115-2 متیس-M ۲۰ ثانیه و بستن^۳ آن ۳۳ ثانیه است و نواخت شلیک آن بسته به فاصله هدف، در هر دقیقه ۵ - ۳ شلیک است ("AT-7 Metis Saxhorn," 1999) که در برخی منابع، ۴ - ۳ ("9K115-2 Metis-M," 2008; "METIS-M Anti-tank," 2008) و همچنین ۵ - ۴ موشک در دقیقه نیز اعلام شده است (2008, "9K115 Metis"). 9K115-2 متیس-M متشکل از موشک ضد زره هدایت شونده 9M131 متیس-M و پرتابگر 9P151 و دستگاه دید حرارتی (2008, "9K115-2 Metis-M," MULAT-115) می باشد (2008, "9K115 Metis").

مدل ارتقاء یافته 9K115-2 متیس M-1 نیز از موشک 9M131M متیس و پرتابگر 9P151M و همان دستگاه دید نصب شده بر روی متیس-M ("METIS-M1 Antitank," 2008) بهره می گیرد و مدل ابتدایی تر 9K115 متیس، از موشک ۹۴ میلی متری 9M115 متیس و پرتابگر 9P151 استفاده می کند (2007, "Metis 9K115").

طول موشک 9M131 به ۹۱۰ میلی متر می رسد (2008, "9K115 Metis") که در بخش انتهای خود سه باله (2007, "Metis 9K115") با فاصله ۴۰۰ میلی متر دارد ("9K115 Metis," 2008). قطر موشک نیز ۱۳۰ ("9K115-2 Metis-M," 2008; "Metis 9K115," 2007) [برخی منابع ۱۲۷]^۴ میلی متر بوده و وزن آن به تنهایی ۱۳ و در هنگامی که در داخل پرتابگر قرار می گیرد به ۱۳/۸ (2008, "9K115 Metis") [برخی

1. Saxhorn-2
2. emplacement time
3. displacement time

منابع ۱۳/۵ (1999, "AT-7 Metis Saxhorn") [کیلوگرم می رسد و از آن جایی که پرتابگر نیز ۱۰ کیلوگرم وزن دارد، در مجموع، وزن کلی 9K115-2 متیس-M به ۲۳/۸ کیلوگرم می رسد (2008, "9K115 Metis"). متوسط سرعت این موشک روسی نیز به ۲۸۷ (1999, "AT-7 Metis Saxhorn") [برخی منابع ۲۰۰ (2008, "9K115 Metis")] متر در ثانیه می رسد و در طی هشت ثانیه به حداکثر برد خود رسیده و احتمال اصابت به هدف آن ۹۰ درصد می باشد (1999, "AT-7 Metis Saxhorn"). این موشک هدایت با سامانه هدایت نیمه خودکار و سیمی، هدف خود را توسط امواج مادون قرمز دنبال کرده (AT-7 Metis, 1999, "Saxhorn") و از سامانه هدایت شلیک به نام 9S816 استفاده می کند که پیش از شلیک در جلوی پرتابگر نصب شده و منبع قدرت آن یک باتری حرارتی است (Metis, 2007, "9K115").

سوخت متیس-M جامد بوده (2008, "9K115 Metis") و برد عملیاتی موشک را حداقل به ۸۰ متر و حداکثر به ۱۵۰۰ متر می رساند (1999, "AT-7 Metis Saxhorn") و این در حالی است که برد موشک مدل های 9K115 متیس، ۱۰۰۰ - ۴۰ متر (2007, "Metis 9K115") و مدل 9K115-2 متیس M-1 بین ۲۰۰۰ - ۸۰ متر می باشد (2008, "METIS-M1 Antitank"). کلاهک آن که دارای خرج مقعر دو زمانه انفجاری ضد زره است (2007, "Metis 9K115") ۴/۶ کیلوگرم وزن داشته^۹ و در زره واکنشی انفجاری بدنه خودروهای زرهی اسرائیلی (Marcus, 2006) تا عمق ۱۰۰۰ - ۹۰۰ (1999, "AT-7 Metis Saxhorn") [منابع دیگر ۸۵۰ (2008, "METIS-M Anti-tank") و نیز ۹۰۰ (2008, "9K115 Metis")] میلی متر نفوذ می کند. این میزان برای مدل 9K115 متیس تا ۴۶۰ (1999, "AT-7 Metis Saxhorn") و مدل 9K115-2 متیس M-1 در حدود ۹۵۰ - ۹۰۰ میلی متر اعلام شده است (2008, "METIS-M1 Antitank").

موشک متیس-M به صورت استاندارد از پرتابگر نصب شده بر سه پایه مستقر بر روی زمین شلیک می شود (1999, "AT-7 Metis Saxhorn")، اما می توان در صورت مواجهه ناگهانی با هدف، این موشک را از روی شانه و به صورت دوش پرتاب شلیک کرد. همچنین می توان از آن بر روی خودروی UAZ-469 و همچنین سامانه های هوایی

نیز استفاده کرد (9K115-2 Metis-M, 2008). پرتابگر 9P151 را می توان برای شلیک بهتر تا ۵- درجه به پایین یا تا ۲۰ درجه به سمت بالا تنظیم کرد. این مجموعه، یک موشک آماده برای شلیک و چهار موشک ذخیره دیگر در داخل محفظه های مخصوص دارد (AT- 9K115-2 Metis-M, 1999) که توسط دو خدمه حمل می شود (9K115-2 Metis-M, 2008). تعداد نفرات تیم های ضد زره که از این موشک استفاده می کنند، سه (9K115-2 Metis-M, 2008) [برخی منابع دو (9K115-2 Metis-M, 1999) [نفر بوده که نفر اول [شلیک کننده^۱] به حمل پرتابگر و یک موشک [در داخل آن] می پردازد و هر کدام از دو خدمه بعدی نیز دو موشک دیگر (9K115-2 Metis-M, 2008) را حمل می کنند که هر یک داخل یک محفظه دوتایی قابل حمل بر پشت قرار می گیرد که وزن آن ها با موشک به ۲۶/۶ کیلوگرم می رسد (9K115, 2007).

دستگاه دید قابل نصب بر روی پرتابگر این موشک مولات-۱۱۵^۲ نام داشته که با نام 1PN86V نیز شناخته می شود و ساخت مجموعه تحقیق و تولید مؤسسه دولتی اپتیک کاربردی^۳ بوده که به تولید سامانه های اپتیک برای نیروهای مسلح روسیه می پردازد (9K115 Metis, 2008). این دستگاه به راحتی و بدون نیاز به تجهیزات کمکی بر روی پرتابگر موشک نصب شده و علاوه بر این، می توان از آن به عنوان یک دستگاه مجزا و به منظور دیدبانی و مراقبت استفاده نمود (9K115 Metis, 2008).

برای این دستگاه دید، یک محفظه مقاوم در برابر شوک^۴ طراحی شده تا در صورت عدم استفاده در داخل آن قرار بگیرد. قدرت اکتشافی^۵ این سامانه به ۳۲۰۰ متر می رسد و تا عمق ۱۶۰۰ متری قادر به شناسایی هدف خواهد بود. طول، عرض و ارتفاع آن به ترتیب معادل ۳،۸۷، ۲۰۳ و ۹۰ میلی متر بوده و حداکثر وزن آن نیز ۵/۵ کیلوگرم است (9K115, 2008).

1. gunner

2. MULAT-115

3. Research and Production Association-State Institute of Applied Optics (NPO-GIPO)

4. shockproof

5. detection range

فاگوت

ساخت سری موشک های فاگوت^۱ متعلق به شرکت روسی KBP به دهه ۱۹۶۰ (Fagot) ۲۰۰۷ ("9K111 Anti-tank," [برخی منابع ۱۹۶۲ (2008 "9K111 Fagot,")] می رسد که پس از ورود به خدمت جایگزین نمونه های قدیمی تر مالیوتکا [همان AT-Sagger] شد. فاگوت در مقایسه با مالیوتکا از ویژگی هایی مانند سر جنگی کوچک تر، مخرب تر و همچنین احتمال اصابت اولین شلیک به هدف برخوردار بود ("AT-4 SPIGOT," 1999). هرچند با گذر زمان هم اینک خود فاگوت نیز به دلیل عدم توان پاسخگویی به نیازهای میداین نبرد مدرن، با نمونه های جدیدتر مانند موشک های متیس جایگزین شده است ("9K111 Fagot," 2008). این موشک نیز مانند بسیاری از نمونه های دیگر دارای سه خدمه بوده که کاربر شلیک کننده به حمل موشک، پرتابگر و سه پایه پرداخته و دو نفر دیگر هر یک به حمل دو محفظه محتوی موشک های فاگوت بر پشت خود می پردازند ("AT-4 SPIGOT," 1999) که بر خلاف محفظه مدل های سابق که در گذشته معرفی شد در حکم پرتابگر موشک های خود نیز می باشد.

اولین خبری که در ارتباط با تأیید وجود این موشک روسی ضد زره هدایت شونده نسل دوم مخابره گردید توسط یک گاهنامه نظامی یوگسلاو در ۱۹۷۵ منتشر شد که اعلام کرده بود این موشک مورد استفاده نیروهای عضو پیمان ورشو^۲ قرار گرفت (AT-4 "SPIGOT," 1999) که گفته می شد با این کار، موضع سربازان پیاده کشورهای پیمان ورشو در برابر حملات زرهی به طرز چشمگیری تقویت می شد ("Fagot 9K111 Anti-tank," 2007).

موشک فاگوت به سه مدل 9K111 فاگوت^۳ ("Fagot 9K111 Anti-tank," 2007)، 9K111-2 فاگوت-۲^۴ و 9K111-M فاگوت فاکتوریا^۵ ("9K111 Fagot/AT-4 Spigot,"

1. Фагот: به معنای نوعی فلویت به نام قره نی بم

2. Warsaw Pact: پیمانی دفاعی میان شوروی و کشورهای هم پیمان آن در اروپای شرقی و رقیب پیمان ناتو

3. 9K111 Fagot

4. 9K111-2 Fagot

5. 9K111-M Fagot Factorlia: فاکتوریا در روسی به معنای مرکزی تجاری

2008) دسته بندی می شود. همچنین برای این مجموعه سه مدل موشک به نام های 9M111 فاگوت، 9M111-2 فاگوت و 9M111-M فاگوت فاکتوریا ساخته شده است که در حال حاضر موشک های در حال خدمت فاگوت، دو مدل 9M111-2 و 9M111M فاکتوریا را شامل می شود (2007, "Fagot 9K111 Anti-tank") که شرکت KPB در روسیه و کارخانه مهندسی وازوو^۱ در بلغارستان آن ها را تولید می کنند ("9M111M Faktoria", 1999). بنا به اعلام پایگاه اینترنتی جینز دفنس، نیروهای حزب الله از 9K111 فاگوت [و نیز 9K111-2 فاگوت-۲ (2007, "Противотанковое Оружие,")] علیه واحدهای زرهی اسرائیلی استفاده کردند (2007, "Metis 9K115,").

پرتابگرهای موشک های فاگوت نیز علاوه بر نمونه استاندارد 9P135 که تنها قادر به شلیک موشک های خانواده فاگوت است شامل یک مدل ارتقاء یافته دیگر به نام 9P135M می باشد که خود سه بار در قالب مدل های 9P135M1, 9P135M2 و 9P135M3 ارتقاء یافته است (1999, "AT-4 SPIGOT,"). این پرتابگرهای ارتقاء یافته بدون آن که به تجهیزات هماهنگ کننده خاصی نیاز داشته باشند ("Fagot 9K111 Anti-tank," 2007) قادر به شلیک گونه دیگری از موشک های ضد زره هدیت شونده روسی به نام کنکورس نیز هستند (1999, "AT-4 SPIGOT,"). آخرین مدل ارتقاء یافته این پرتابگرها به نام 9P135M3 از دهه ۱۹۹۰ تولید می شود (2008, "9K111 Fagot,").

مدل 9K111 فاگوت در دهه ۱۹۶۰ طراحی (2007, "Fagot 9K111 Anti-tank,")، در ۱۹۷۰ تولید (2008, "9K111 Fagot,") و در ۱۹۷۳ (2008, "9K111 Fagot,") [برخی منابع ۱۹۷۲ (1999, "AT-4 SPIGOT,")] به خدمت گرفته شد و برای اولین بار در ۱۹۸۰ به نمایش درآمد (2007, "Fagot 9K111 Anti-tank,"). این مدل در نیروهای ناتو با نام اسپیگت-A^۲ و در ایالات متحده با نام AT-4A شناخته می شود (2008, "9K111 Fagot,").

موشک ۱۲۰ میلی متری 9M111 فاگوت به طول ۸۶۳ و با فاصله بین بال ۳۶۹ میلی متر از سوخت جامد استفاده می کند و قادر به هدف گرفتن اهداف متحرکی است که

با سرعت کمتر از ۶۰ کیلومتر در ساعت حرکت می کنند (9K111 Fagot, 2008). نواخت آتش آن سه [برخی منابع ۲ - ۳ (AT-4 SPIGOT, 1999)] شلیک در دقیقه اعلام شده و یک مولد گازی^۱ [که در انتهای موشک تعبیه می شود] در هنگام شلیک، آن را با سرعت ۸۰ متر در ثانیه به جلو می راند و پس از پیمودن مسافت لازم و با دور شدن از پرتابگر، با فعال شدن فیوز مخصوص، موتور موشک روشن شده (9K111 Fagot, 2008) و آن را با سرعت ۱۸۳ (AT-4 SPIGOT, 1999) [برخی منابع ۱۸۶ (9K111 Fagot, 2008)] متر در ثانیه، ظرف ۱۱ ثانیه به حداکثر برد خود می رساند. حداقل برد 9M111 فاگوت، ۷۰ و حداکثر آن ۲ هزار متر گزارش شده است (AT-4 SPIGOT, 1999).

وزن این موشک هدایت شونده توسط سیم، ۱۱/۵ (9K111 Fagot, 2008) [برخی منابع ۷ (AT-4 SPIGOT, 1999)] کیلوگرم اعلام شده و در زمانی که در محفظه محافظ قرار دارد به ۱۳ کیلوگرم می رسد و به همراه مجموعه پرتابگر یا همان پست شلیک^۲ خود به نام 9P135 به وزن ۲۲ کیلوگرم، وزن مدل 9K111 فاگوت را به ۳۵ کیلوگرم می رساند (9K111 Fagot, 2008).

محفظه محافظ و در عین حال پرتابگر مدل 9P135 موشک فاگوت بر روی سه پایه نصب شده و طول و قطر آن به ترتیب ۱۲۰۰ و ۱۳۴ میلی متر بوده و خود به تنهایی ۵ کیلوگرم وزن دارد (AT-4 SPIGOT, 1999).

سر جنگی ضد انفجاری تانک این موشک از خرج گود (AT-4 SPIGOT, 1999) به وزن ۲/۵ (9K111 Fagot, 2008) [برخی منابع ۱/۷ (9K111 Fagot/AT-4 Spigot, 2008)] کیلوگرم برخوردار بوده که قادر به نفوذ در عمق ۴۰۰ (Fagot 9K111 Anti-tank, 2007) [برخی منابع ۴۸۰ و برخی دیگر ۵۰۰ - ۶۰۰ (AT-4 SPIGOT, 1999)] میلی متری در زره فولادی است که البته این میزان برای نفوذ در زره ضخیم تانک های مرکاوا-۴ مناسب نیست. قسمت جلوی موشک نیز کمی نوک تیز شده تا بتوان باله های کنترل پرواز^۳ مستقر

1. gas generator

2. fire post: سه پایه مکانیزم شلیک، دستگاه دید، سامانه هدایت کننده، مکانیزم شلیک و سه پایه

3. flight-control canards

در جلوی موشک را کشیده تر طراحی کرد (2007, "Fagot 9K111 Anti-tank"). توان پرواز فاگوت نیز تا ارتفاع ۳ هزار متر از سطح دریا گزارش شده است (2008, "9K111 Fagot").

موشک 9M111 فاگوت با موشک [ساخت مشترک چند کشور] اروپایی میلان شباهت هایی داشته و در زمینه شیوه عملکرد خود با آن اشتراکات زیادی دارد، اما تفاوت میان آن دو شامل کوچک تر بودن دستگاه دید و قرار گرفتن سامانه های محاسبه کننده و همچنین زاویه یاب^۱ در داخل جعبه ای در پایین لوله پرتابگر بوده و این در حالی است که دستگاه دید میلان بزرگ تر بوده و سامانه های محاسبه گر و زاویه یاب در داخل آن قرار دارند (2007, "Fagot 9K111 Anti-tank"). این موشک شباهت زیادی به موشک های کنکورس نصب شده بر روی خودروی زرهی روسی BRDM دارد و در بسیاری از مواقع با اشتباه گرفته می شود و گفته شده که میان این موشک با موشک های ضد زره آمریکایی تاو نیز اشتراکاتی وجود دارد (1999, "AT-4 SPIGOT").

موشک فاگوت در ابتدا از پرتابگر 9P135 شلیک می شد که بر روی زمین قرار می گرفت (2007, "Fagot 9K111 Anti-tank")، اما در ادامه، از آن به جای موشک های مایوتکا و به صورت نصب شده بر روی دو (2008, "9K111 Fagot") خودروی رزمی پیاده نظام^۲ (2008, "9K111 Fagot/AT-4 Spigot") BMP-1 (2008, "9K111 Fagot") و خودروی رزمی هوابرد^۳ (2008, "9K111 Fagot/AT-4 Spigot") BMD-1 نیز استفاده شد و بنابراین نام این خودروها به ترتیب به BMP-1P و BMD-1P تغییر کرد (AT-4 "SPIGOT", 1999).^۴ همچنین این امکان وجود داشت که فاگوت را از روی خودروهای BMP-2، BMD-2 و BMD-3 (2008, "9K111 Fagot") و نیز خودروهای دیگر مانند BTR-D، UAZ-469 (2006, "AT-4 SPIGOT")، BRDM-3 و SISU XA-180 شلیک کرد (2008, "9K111 Fagot/AT-4 Spigot").

1. goniometer

2. Infantry Combat Vehicle (ICV)

3. Airborne Combat Vehicle (ACV)

۴. حرف P معرف واژه روسی полуавтоматический (پالی آتوماتیچسکی) به معنای نیمه خودکار می باشد.

سامانه کنترل 9S451 نصب شده بر روی پرتابگر این موشک از سه مسیر^۱ اپتیک استفاده می کند که اولی دارای نور مرئی به منظور هدف گرفتن است و دو مسیر دیگر مادون قرمز بوده و شعله پشت موشک در هنگام پرواز را دنبال می کنند و با محاسبه میزان انحراف^۲ آن، از خط دید، به اصلاح آن می پردازند (2007, "Fagot 9K111 Anti-tank"). پهنای اشعه^۳ این دو مسیر مادون قرمز متفاوت بوده و یکی برای برد زیر ۱۰۰۰ متر و دیگری برای فواصل بیشتر از آن استفاده می شود و تغییر از یک مسیر به مسیر مادون قرمز دیگر به صورت خودکار انجام می شود که این امر موجب می گردد پهنای اشعه بیش از میزان لازم برای کنترل افزایش نیابد و احتمال عملیات اختلال مادون قرمز توسط دشمن کاهش یابد (2007, "Fagot 9K111 Anti-tank").

در این موشک بر خلاف نمونه های قدیمی تر نیازی به دنبال کردن هدف و موشک به طور هم زمان نبوده و تنها کافی است که کاربر دستگاه دید را به سمت هدف نشانه بگیرد تا موشک به طور خودکار آن را دنبال کند (2006, "AT-4 SPIGOT"). میزان انحراف میان مسیر موشک و خط دید کاربر توسط یک سامانه ردیاب مادون قرمز^۴ یا واحد ردیاب^۵ مدل 9S474 (2008, "9K111 Fagot") محاسبه می شود و منبع ارسال کننده این اطلاعات یک منبع مادون قرمز است که در باله موشک تعبیه شده و پس از اصلاح توسط سامانه هدایت کننده، در نهایت از طریق سیم به موشک ارسال شده و موجب از بین رفتن انحراف می گردد (2006, "AT-4 SPIGOT").

مدل دیگر فاگوت 9K111-2 فاگوت-۲ نام دارد که از ۱۹۷۵ به خدمت گرفته شد (2008, "9K111 Fagot") و در ناتو با نام اسپیگت-B^۵ (2008, "9K111 Fagot") و در ارتش آمریکا با نام AT-4B شناخته می شود. همان طور که گفته شد موشک ۱۲۰ میلی متری آن 9M111-2 فاگوت نام دارد که ۱۲/۵ کیلوگرم وزن داشته و وزن سر جنگی انفجاری ضد زره آن نیز ۲/۵ کیلوگرم است (1999, "9M111-2 Fagot") و موجب می شود توان نفوذ

1. path
2. deviation
3. beam width
4. missile tracker unit
5. Spigot-B

این موشک در سطح زرهی فولادی از ۴۰۰ میلی متر در موشک مدل 9M111 فاگوت به ۴۶۰ (Fagot 9K111 Anti-tank," 2007) [برخی منابع ۵۵۰ (AT-4 SPIGOT," 2006)] میلی متر افزایش یابد. این مدل، ۸۷۵ میلی متر طول دارد که با نصب مولد گازی در انتهای آن به ۱۰۳۹ میلی متر می رسد (9M111-2 Fagot," 1999). مدل 9M111-2 فاگوت دارای چهار باله انتهایی بوده و فاصله بین آن ها ۳۶۹ میلی متر است (9M111-2 Fagot," 1999). حداقل و حداکثر برد این موشک به ترتیب به ۷۵ و ۲۵۰۰ متر می رسد و با متوسط سرعت ۱۸۶ و حداکثر سرعت ۲۴۰ متر در ثانیه با احتمال اصابت ۹۹ درصد به هدف خود اصابت می کند (9M111-2 Fagot," 1999). این موشک به دلیل داشتن موتوری بهبود یافته (Fagot 2007 "9K111 Anti-tank)، در مدت زمان ۱۴ - ۱۳/۲ ثانیه به حداکثر برد خود می رسد (AT-4 SPIGOT," 2006). برای شلیک این موشک می توان از سامانه هدایت کننده 9S451M (9K111 Fagot," 2008) و دستگاه دید 9Sh119M1 استفاده کرد که قادر به بزرگنمایی چهار برابر و فعالیت در روز و شب می باشد.

آخرین مدل فاگوت نیز در ناتو با نام اسپیگت-C^۱ (9K111 Fagot," 2008) و در ارتش ایالات متحده AT-4C نامیده می شود. موشک آن به نام 9M111-M فاگوت فاکتوریا، ۱۲/۹ کیلوگرم وزن داشته و طول و قطر آن به ترتیب برابر با ۸۷۵ و ۱۲۰ میلی متر است که با نصب مولد گازی در انتهای آن طول موشک به ۱۰۳۹ میلی متر می رسد (9M111M Faktoria," 1999). این موشک از یک سر جنگی به وزن ۲/۵ کیلوگرم بهره می برد و حداقل و حداکثر برد آن به ترتیب ۷۵ و ۲۵۰۰ متر است (9M111M Faktoria," 1999). این مدل نیز دارای چهار باله با فاصله ۳۶۹ میلی متر است و با متوسط سرعت ۱۸۶ و حداکثر سرعت ۲۴۰ متر در ثانیه و احتمال اصابت به هدف ۹۶ درصد تا عمق ۴۶۰ میلی متر در سطوح زرهی نفوذ می کند (9M111M Faktoria," 1999). برخی منابع به قابلیت نفوذ ۶۰۰ میلی متری این موشک دارای سر جنگی دو زمانه در سطوح واکنشی انفجاری اشاره کرده اند (9K111 Fagot," 2008).

همچنین برای پرتابگرهای جدید خانواده فاگوت چند دستگاه دید حرارتی به نام های 1PN65 تراکت^۱ و همچنین 1PN86 و 1PN86-1 مولات ساخته شده که بدون تجهیزات کمکی به پرتابگر اضافه می شوند (9K111 Fagot, 2008). مدل 1PN65 که TPVP نیز نامیده می شود با وزن ۱۳ کیلوگرم و قادر به پوشش مسافتی تا شعاع ۲۵۰۰ متر بوده (AT-“ 2006 (4 SPIGOT) و ضمن قابلیت نصب بر روی پرتابگر مدل 9P135M3 (9K111 “Fagot, 2008) قادر به فعالیت در شب می باشد (9K111 Fagot/AT-4 Spigot, 2008). مدل 1PN86 نیز با وزن کلی ۹ کیلوگرم از برد اکتشافی ۳۶۰۰ و برد شناسایی ۲ هزار متری برخوردار است (9K111 Fagot, 2008).

کنکورس

قرار بود با تولید موشک های هدایت شونده کنکورس^۲ روسی (Konkurs and Konkurs-“ 2007 (M, که برنامه طراحی و توسعه آن به ۱۹۶۲ برمی گردد، در راستای ساخت موشک ضد زره نسل جدیدی با سامانه هدایت نیمه خودکار اقدام شود (9M113 Konkurs, 2008). این موشک نیز همانند مدل های گذشته ساخت شرکت KBP بوده و در قالب دو مدل 9K113 کنکورس و 9K113-M کنکورس-M ساخته می شود (Konkurs and “ 2007 (Konkurs-M, تولید آن هم زمان با برنامه ساخت فاگوت آغاز شد (9M113 “ 2008 (Konkurs, و هم اکنون نیز ساخت هر دو مدل این موشک ضد زره هدایت شونده سیمی نسل دوم با سامانه هدایت نیمه خودکار (AT-5 SPANDREL, 1999) به موازات برنامه ساخت موشک ضد زره هدایت شونده لیزری نسل سوم 9P133 کورنت ادامه دارد (Konkurs and Konkurs-M, 2007). به ادعای پایگاه اینترنتی جینز از مدل قدیمی تر 9K113 کنکورس در جنگ ژوئیه ۲۰۰۶ علیه بخش های زرهی ارتش اسرائیل استفاده شد (Metis 9K115, 2007).

این موشک که دارای سه خدمه بوده و اغلب با موشک فاگوت اشتباه گرفته می شود، به طور تقریبی در تمام ویژگی های خود به استثنای وزن، برد و زمان پرواز خود که دو

1. TRAKT

2. Конкурс: به معنای رقابت

برابر فاگوت است با آن اشتراک دارد. قرار بود از این موشک فقط به صورت نصب شده بر روی خودرو استفاده شود و جایگزین نمونه های قدیمی تر از جمله مالیوتکا شود که به دلیل فروپاشی شوروی محقق نشد (1999, "AT-5 SPANDREL"). عملکرد این موشک با موشک های تاو یا همچنین نمونه های دستی مالیوتکای برخوردار از سامانه هدایت نیمه خودکار مقایسه می شود (2008, "9M113 Konkurs").

مدل 9K113 کنکورس از ۱۹۷۴ (2007, "Konkurs and Konkurs-M") [برخی منابع ۱۹۷۳ (1999, "AT-5 SPANDREL")] به خدمت گرفته شد. البته برخی منابع اعلام می کنند این موشک برای اولین بار در رژه ۱۹۷۷ در میدان سرخ^۱ در اتحاد جماهیر شوروی به نمایش گذاشته شد (1999, "AT-5 SPANDREL"). این مدل در ناتو اسپاندرل-A^۲ و در ایالات متحده AT-5A نامیده شده و هم اینک توسط حداقل ۲۵ کشور تولید می شود (1999, "AT-5 SPANDREL"). ایران نیز از ۲۰۰۰ به تولید نمونه ساخته شده از این موشک تحت عنوان توسن-۱ پرداخت (Foss, 2000).

طول موشک کنکورس ۸۷۵ میلی متر است که با نصب مولد گازی به ۱۱۵۰ میلی متر می رسد. همچنین دارای چهار باله انتهایی بوده که فاصله بین آن ها ۴۶۸ میلی متر است (2008, "9M113 Konkurs").

این مدل را مانند نمونه های قبلی هم می توان از پرتابگر زمینی 9P135M-1 و هم از پرتابگر 9P148 نصب شده بر روی خودروی زرهی شلیک کرد (-Konkurs and Konkurs-M, 2007). پرتابگر زمینی آن به طول ۱۳۰۰ و وزن ۲۲/۵ کیلوگرم با نواخت ۳ - ۲ شلیک در دقیقه (1999, "AT-5 SPANDREL") یکی از مدل های ارتقاء یافته پرتابگرهای موشک فاگوت بوده (2007, "Konkurs and Konkurs-M") و در انتهای خود محفظه خروجی بزرگتری برای خارج شدن شعله ناشی از شلیک موشک دارد. پرتابگر دیگر آن بر روی خودروهایی نظیر خودروی گشتی^۳ BRDM-2 نصب می شود که متشکل از پنج لوله پرتابگر بوده و ذخیره آن نیز ۱۰ موشک است. همچنین از این پرتابگر در بسیاری از

1. Red Square
2. Spandrel-A
3. scout vehicle

خودروهای دیگر از جمله BMP-2، BTR-D و UAZ-469 استفاده می شود (AT-5، 1999 SPANDREL).

موشک آن به نام 9M113 کنکورس در هنگام قرار گرفتن در پرتابگر، ۲۵/۲ کیلوگرم وزن دارد و سوخت جامد آن موجب می شود حداقل برد این موشک ضد زره به ۷۵ متر (AT-5 SPANDREL، 1999) [برخی منابع ۷۰ متر (9M113 Konkurs، 2008)] و حداکثر به ۴ هزار متر برسد (AT-5 SPANDREL، 1999).

9M113 همانند فاگوت و همچنین موشک اروپایی میلان در داخل محفظه های محافظی از جنس پلاستیک فشرده (9M113 Konkurs، 2008) قرار می گیرد که در عین حال در حکم لوله پرتابگر آن بوده و به طور مستقیم بر روی سه پایه قرار می گیرد (Konkurs and Konkurs-M، 2007). همانند فاگوت در انتهای موشک های کنکورس یک پیشران گازی وجود دارد (Konkurs and Konkurs-M، 2007) که آن را با سرعت ۸۰ متر در ثانیه (9M113 Konkurs، 2008) تا فاصله اندکی از پرتابگر به جلو رانده و پس از آن موتور موشک روشن شده (Konkurs and Konkurs-M، 2007) و آن را با متوسط سرعت ۲۰۰ متر در ثانیه طی ۲۰ ثانیه به حداکثر برد خود می رساند (AT-5 SPANDREL، 1999). این موشک در خط سیر خود به سمت هدف در هر دقیقه ۷ - ۵ بار به دور خود به چرخش درمی آید (9M113 Konkurs، 2008).

دستگاه دید آن 9Sh119M1 نام دارد و ضمن برخورداری از قابلیت بزرگنمایی تا چهار برابر (AT-5 SPANDREL، 1999) می توان از آن در شب و یا در زمان کاهش دید کاربر شلیک کننده استفاده کرد (Konkurs and Konkurs-M، 2007). این سامانه ۱۳ کیلوگرمی قادر به پوشش مسافتی به شعاع ۲۵۰۰ متری است (Konkurs and Konkurs-M، 2007). خرج مقعر سر جنگی (AT-5 SPANDREL، 1999) مدل 9N131 این موشک ۱۳۵ میلی متری به وزن ۲/۷ کیلوگرم (Konkurs and Konkurs-M، 2007) ضمن برخورداری از قابلیت احتمال اصابت به هدف با ضریب ۹۰ درصد (AT-5 SPANDREL، 1999) در صورت شلیک به سمت هدف با زاویه ۹۰ درجه [یعنی از روبرو] قادر به نفوذ تا

عمق ۸۰۰ - ۷۵۰ میلی متری (Konkurs and Konkurs-M, 2007) [برخی منابع ۶۵۰ میلی متری (AT-5 SPANDREL, 1999)] در سطح زرهی است که این میزان در صورت شلیک با زاویه ۶۰ درجه نسبت به هدف، به ۴۰۰ میلی متر کاهش می یابد (Konkurs and Konkurs-M, 2007).

سامانه هدایت کننده نیمه خودکار آن 9S451M1 نام دارد (AT-5 SPANDREL, 1999) که پس از شلیک، موقعیت مکانی لامپ مادون قرمز تعبیه شده در انتهای موشک را دنبال کرده و در راستای هدایت بهتر موشک و رفع انحراف مسیر دستورات لازم را از طریق رشته سیم نازکی که به انتهای موشک وصل شده به آن منتقل می کند (9M113 Konkurs, 2008).

همچنین این موشک از یک سامانه هشدار دهنده برخوردار است که در هنگام تشخیص پارازیت ایجاد شده توسط سامانه های حفاظتی فعال نظیر نمونه روسی شتورا شروع به هشدار دادن می کند و بنابراین کاربر شلیک کننده می تواند از روش هدایت دستی موشک استفاده کند تا اثر منفی پارازیت کاهش یابد (9M113 Konkurs, 2008).

مدل 9K113-M کنکورس-M نیز نمونه ارتقاء یافته موشک کنکورس به حساب آمده (Konkurs and Konkurs-M, 2007) و در ناتو، اسپاندرل-B^۱ و در آمریکا، AT-5B نامیده می شود. موشک 9M113-M آن از یک سر جنگی بهبود یافته دو زمانه (Konkurs and Konkurs-M, 2007) (Konkurs-M, 2007) انفجاری ضد زره (AT-5 SPANDREL, 1999) با دماغه درازتر بهره می برد که پیش از آن که سر جنگی اصلی آن تا عمق ۸۰۰ - ۷۵۰ میلی متر [برخی منابع ۹۲۵ میلی متر (AT-5 SPANDREL, 1999)] در زره واکنشی انفجاری نفوذ کند سوراخ اولیه را در آن ایجاد می کند (Konkurs and Konkurs-M, 2007). در پرتابگر این موشک از دستگاه دید حرارتی مدل 1PN86-1 مولات استفاده می شود که وزن آن ۱۱ کیلوگرم است (Konkurs and Konkurs-M, 2007). همچنین گفته می شود این موشک را می توان از پرتابگر مدل 9P135M3 خانواده فاگوت به همراه دستگاه دید حرارتی 1PN65 با عمق دید ۲۵۰۰ متر نیز شلیک کرد (AT-5 SPANDREL, 1999).

وزن این موشک در هنگام قرار گرفتن در پرتابگر به ۲۶/۵ کیلوگرم رسیده و پس از شلیک با متوسط سرعت ۲۰۸ متر در ثانیه، طی ۱۹ ثانیه و با احتمال اصابت ۹۰ درصد به حداکثر برد خود می رسد (1999, "AT-5 SPANDREL"). حداقل برد آن ۷۵ متر و حداکثر آن در روز ۴ هزار متر (1999, "AT-5 SPANDREL") و در شب، ۲۵۰۰ متر است (2006, "Konkurs M Wire"). ارتفاع پروازی این موشک ها نیز تا ۳ هزار متر گزارش شده است (2006, "Konkurs M Wire").

مالیوتکا

مالیوتکا^۱ از محصولات شرکت روسی دفتر طراحی ماشین سازی KBM است که کار طراحی آن به دهه ۱۹۵۰ بازمی گردد (2006, "AT-3 'Sagger'") و برای اولین بار در ۱۹۶۱ مشاهده شد (2000, "AT-3 SAGGER"). این موشک در مقایسه با مدل های قبل از خود کوچک تر است (2000, "AT-3 SAGGER") و به عنوان جایگزینی برای موشک قدیمی تر و هدایت شونده این شرکت به نام شمل^۲ مطرح شد (2006, "AT-3 'Sagger'").

مدل های مختلف این موشک ۱۲۵ میلی متری شامل چهار مدل کلی زیر می باشد: مدل اول 9K11 مالیوتکا^۳ (2006, "AT-3 'Sagger'") به همراه موشک 9M14 مالیوتکا (2008, "Kolomna KBM") که در ناتو سگر-A^۴ و در آمریکا AT-3A (2008, "Kolomna KBM") نامیده می شود. مدل دوم 9K11M مالیوتکا-M^۵ (2006, "AT-3 'Sagger'") به همراه موشک خود به نام 9M14-M مالیوتکا-M (2008, "Kolomna KBM") که در ناتو با نام سگر-B^۶ و در آمریکا با نام AT-3B (2008, "Kolomna KBM") شناخته می شود. مدل سوم 9K11P مالیوتکا-P^۷ (2005, "SOV - 9K11 Maljutka," Šaro, 2008) با موشک 9M14P مالیوتکا-P (2008, "Kolomna KBM") و همچنین چند مدل ارتقاء یافته دیگر

1. Малютка: در روسی به معنای بچه کوچک

2. Shmel: AT-1 Snapper

3. 9K11 Malyutka

4. Sagger-A

5. 9K11-M Malyutka-M

6. Sagger-B

7. 9K11P Malyutka-P

به نام های 9M14P1, 9M14MP1 و 9M14MP2 (”9K11 Malyutka,” 2008) که در ناتو، سگر-C^۱ و در آمریکا AT-3C (”Kolomna KBM,” 2008) نامیده می شود. مدل 9K11-2 مالیوتکا-۲^۲ (”AT-3 'Sagger,” 2006) با موشک 9M14-2 مالیوتکا-۲ (”Kolomna KBM,” 2008) و مدل های ارتقاء یافته آن به نام های 9M14P-2, 9M14-2F, 9M14P-2F, 9M14-2M, 9M14P-2M (”9K11 Malyutka/AT-3 Sagger,” 2008) و 9M14-2T (”9K11 Malyutka,” 2008) نیز تولید شده اند که همگی توسط ناتو، سگر-D^۳ و توسط آمریکا AT-3D نامیده می شوند.

بر اساس مدارک متعددی از که از جنگ دوم لبنان باقی مانده می توان به موارد مکرر استفاده نیروهای حزب الله لبنان از مدل های 9K11 مالیوتکا و 9K11-M مالیوتکا-۲ (”צבא,” 2006) علیه واحدهای زرهی اسرائیلی اشاره کرد. البته این اولین تجربه رویارویی با موشک های ضد زره مالیوتکا نبوده و اسرائیلی ها در جنگ یوم کیپور با آن آشنا شدند؛ زمانی که بنا به ادعای مقامات روسی، دسته های سربازان سوری و مصری با استفاده از این موشک ها قادر به انهدام حدود ۸۰۰ تانک اسرائیلی شدند (”ПТУР Первого,” 2006). هرچند آمارهای اسرائیلی به رقم ۱۰۶۳ دستگاه تانک اشاره می کرد. البته باید این نکته را در نظر داشت که این آمار به احتمال، شامل آن دسته از تانک ها نیز می شد که تنها پس از یک روز از کار می افتادند (”ПТУР Первого,” 2006).

این موشک هدایت شونده روسی سیمی (”Kolomna KBM,” 2008) نسل اول (9K11 “Malyutka,” 2008) با نرخ شلیک دو موشک در دقیقه (”AT-3 SAGGER,” 2000) در نوع خود از قدیمی ترین موشک های ضد زره در جهان به حساب می آید که تا زمان حاضر مورد استفاده قرار گرفته که این امر به دلیل ارتقای مکرر آن ممکن شده است (”Kolomna KBM,” 2008). در طراحی این موشک ضمن بهره گیری از پیشرفته ترین نکات مهندسی و فنی، اصولی چون کارایی، پایداری، سادگی و سهولت در استفاده نیز رعایت شده است (”Kolomna KBM,” 2008). نمونه های قدیمی آن را می توان با تعویض سر جنگی و یا

-
1. Sagger-C
 2. 9K11-2 Malyutka-2
 3. Sagger-D

همچنین تغییر بخش های خاصی از سر جنگی و موتور موشک، به مدل های جدید مالیوتکا-۲ ارتقاء داد (2000, "AT-3 SAGGER").

این موشک بر خلاف نمونه های معرفی شده تا کنون به صورت بسته ای و در پشت خدمه حمل شده و به جای قرار گرفتن در داخل محفظه های استوانه ای شکل، فقط در درون بسته های به نسبت کوچک چمدانی شکل^۱ قرار می گیرد (2006, "AT-3 'Sagger'"). که استفاده از پشم شیشه^۲ در محفظه های چمدانی منجر به کاهش وزن آن شده است (2000, "AT-3 SAGGER"). تعداد خدمه آن نیز سه نفر بوده و فرد پرتابگر، جعبه دستگاه کنترل را و دو نفر دیگر، هر کدام یک جعبه محتوی یک موشک مالیوتکا را حمل می کنند. کاربر شلیک کننده می تواند با تنظیمات مخصوص تا چهار موشک را به صورت متوالی شلیک کند (2000, "AT-3 SAGGER").

موشک مالیوتکا در اصل برای شلیک توسط پرتابگر نصب شده بر روی خودروی BRDM-2 طراحی شده بود (2000, "AT-3 SAGGER")، اما در قالب های گوناگونی از پرتابگرهای بسته ای قابل حمل توسط نفر^۳ گرفته تا به صورت نصب شده بر روی خودروهای مختلف (2006, "AT-3 'Sagger'") از جمله خانواده BRDM، BMP و BMD و همچنین سامانه های هوایی از جمله انواع بالگردها و هواپیماهای بال گردان مورد استفاده قرار گرفت (2000, "AT-3 SAGGER"). البته استفاده از آن بر روی تجهیزات بخش های هوایی از جمله بالگردهای Mi-2، Mi-8، Mi-24 (2000, "AT-3 SAGGER") و یا همچنین Mi-24 به معنای آن نیست که از ابتدا به این منظور ساخته شده باشد (AT-3 "Sagger", 2006).

پرتابگر مدل 9P111 آن در داخل محفظه چمدانی شکل مدل 9P111 قرار دارد که نام خود را از آن می گیرد (2008, "9K11 Malyutka") و در مقایسه با پرتابگر لوله ای سایر نمونه ها فقط یک سازه فلزی بسیار کوچک بوده که موشک بر روی آن قرار می گیرد و مخصوص نیروهای پیاده است.

1. suitcase
2. fiberglass
3. man-packed